Giovanna

Sophus Michaëlis

Sophus Michaëlis

Giovanna

En historie fra staden med de skønne tårne

eBibliotek 1800

2025

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Sophus Michaëlis: *Giovanna* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Sophus Michaëlis: *Giovanna* is based upon sources in the public domain worldwide.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal*

context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.

TIL MIN HUSTRU.

1. Staden med de skønne tårne

Landskabet vugger sig omkring den lille i by. Man nærmer sig til den over bølgende høje, der sløres af olivenskove, som var de indspundne i grågrøn silke. Når vejen løfter sig over en bakke, ligger byen forsænket i en bølgedal og vinker med sine tårne. Den ligner en murkrone, trykt ned over en af højene. Vejen snor sig, og staden bliver borte. Rytteren traver bølge op og bølge ned og stirrer efter staden som efter et sømærke.

Nærved ser det ud, som havde en hård hånd fra himlen slået ned i denne skov af murpiller. Som var tårnene splintrede og kappede i et uvejr. Som var hattene blæst af. Kun et enkelt bærer endnu sin taghjelm, der stritter på fire piller; under dens hvælving hænger en klokke. Den holder for tiden sin malmtunge rolig. Rebet falder lodret ned i tårnet.

Fra det øjeblik, bymuren slår bom for rytterens ridt og porten velvilligt åbner sit sorte gab og sluger ham ind i stadens tarmsnævre gader, klasker stenen højtbralrende larm af hestens sko. Murene svarer og middelalderen slår ham isnende i møde. Kulde og muggen luft strømmer ud fra de kantede vinduesvælg. Dørene udpuster mulm, som førte de ind til hugne gravkamre. Ingen kommer over tærsklen uden at krumme nakken. Gaden er lagt med sten, der ligner fliseskæl på bugen af et fortidsuhyre. Skyggen ligger dorsk og udånder kulde i alle smøger, som en drage, der har sneget sig i skjul for solen. Kun oppe i de høje tårne hersker solen og sender spejderblik gyldent lysende ind ad karme og luger uden at kunne lodde til bunds i byens iskolde grundmørke.

Hvad betyder alle disse tårne, der højner sig op i himlen som sværgende fingre fra en forstenet hånd? Eller som stejlt rejste følehorn, der spiler sig i solen for at stirre ud over den skønne omegn?

Det er små og spinkle babelstårne, ikke for at entre Himlen, men for at se hinanden over hovedet. Små forfængelighedsspir som de, der hver dag tårner sig i menneskers bryst.

Der kom en dag, hvor en af denne lille bys mægtige familiefædre fandt, at han boede for lavt. Han sad i sit palads som en ørn i sit tremmebur. De store vinduer i nederste stokværk var tilspigrede med et net af jerntraller. Bag dem sad han med gule, nidskinnende øjne og så, når hans genbo spankede over i domkirken strålende som en påfugl med udslaget slæb, behængt med kæder og broderet med stene, som var han en hellig monstrans i stedet for et pengeskrin, fyldt ved åger. Når hans hustru og hans døtre skred ved hans side, stod brokaden om dem tøndestift, så de kunne have sluppet benene fra jorden uden at falde. Og den samme opblæste nar gik dagligt i kirken, hvor han havde købt kapel og lod alterbillede male i dyre domme af en sieneser.

Men ørnen i tremmeburet gav sin grav døden og djævelen. Han levede ikke mere end denne ene gang og fandt det en dårlig trøst at knejse med hovedet på sin ligsten. Han hørte til de Salvucciers stærke og fornemme æt, som kejseren altid havde kunnet lide på i sin strid med den magtgriske pave. Han ville i levende live løfte sit hoved over denne lille pralesyge og nidske stad og skaffe sig videre udsigt end de tåber, der gik og fejede snavset af fliserne med brammende silkekåber.

Så krøb hans tårn i vejret. Det voksede som en palmestamme, og ørnens bede flyttede i højden med den. Inden længe behøvede han ikke mere at sidde bag traller og få ondt i øjnene af genboens forgyldte kirkeoptog. Han sad højt nok til at overse hele taget på sin genbos palads, til at kunne udspejde alt, hvad han tog sig for i sin udengård, og til, om det lystede ham, at spytte ham ned i hans baret, der skinnede som en tyrkisk kuppel.

Men Ardinghellierne gik dernede og så med smil og grin, hvorledes tårnet voksede, og de tænkte ved sig selv: Blot det ikke revner, blot det kan bære ham, så han ikke en skønne dag dumper ned som en storkeunge, der ikke er flyvedygtig. Men så længe blev de ved at kigge opefter, til det gjorde ondt i halshvirvlerne, og de fik lyst til at flyve op og se, hvad medbejleren glanede efter fra sit høje hjal. Og nysgerrigheden veg for forargelse, da de kom uden for porten og så Salvucciernes banner plantet på tinden selv til tider, da podestà'en ikke flagede. Endnu var staden dog ikke Salvucciernes, skønt han sad og kroede sig i højheden, og der hang pragtfulde tæpper ud over brystningen, og deroppe sad de og hældte oliepropperne ud af deres vinflasker, så stadens brave borgere fik spildet i hovedet.

At klage til øvrigheden hjalp ikke. Og når Ardinghelli overhovedet forlangte at få urostifteren i tale, viste tjenerne ham grinende op ad en himmelstige af trapper. Det stemmede lidet med hans værdighed at gå til vejrs ad anden mands trappe. Da han ikke vidste andet råd, begyndte han selv at bygge.

Så krøb også Ardinghelliernes tårn i højden. Da der ikke byggedes nøje efter lodlinje, løb tårnene let sammen over gaden

som et par væddere, der stanges. Men Salvuccio sad på toppen af sit og så hånligt ned på medbejleren som på en foragtelig stodder, der hiver efter vejret for at nå op.

De fjendtlige familier havde i åringer ikke skiftet ord, før en dag Ardinghello stod på sit tårn, der lige netop var ført i højde med modstanderens. Murskeen var lagt bort og stilladset fjernet fra den ene side. Ardinghello ventede det øjeblik skulle komme, hvorfor han havde bygget tårnet. Men fjenden lod længe vente på sig. Først ved solnedgang steg Salvuccios hoved op af lemmen. Ardinghello kunne ikke styre sig, til han var helt oppe.

"Salvuccio, jeg forbyder Jer at kaste skarn på min grund."

"Og jeg, Ardinghello, forbyder Jer at tiltale mig på min."

"I ser vel, at jeg står på min egen."

"Næppe nok. Mig synes, Eders stillads hælder lidt for meget til min side. I skulle rette Eders skæve hals."

"Pas på, at jeg ikke retter Eders!"

"Pengepuger!"

"Vindsæk!"

"Ågerkarl!"

"Fædrelandsforræder!"

Stænk af denne ordflom dryppede helt ned på gaden. Nysgerrigheden greb flere og flere. Hvad byggedes disse tårne for? Holdt de udkig med deres landgårde deroppe fra? Eller skiftede de hemmelige signaler med fjender udenfor? Nu tudede de hinanden ørerne fulde. De lod blæse horn, som gjaldt det at sprænge hinandens trommehinder.

Lidt efter lidt kravlede alle byens vigtigste slægter i vejret. De kappedes i tårnbyggeri. Skuepladsen for udveksling af

artigheder og uartigheder forlagdes til de høje regioner. Somme tog nætterne til hjælp, for at naboerne næste dag skulle finde sig overfløjede.

Staden lignede en standende kævl mellem lutter tårne, der slog ud med armene og pudsede prunkende vejrhaner på hinanden. Raseriet gik så vidt, at rådet på podestà'ens opfordring måtte sætte en grænse for det. På det, at ingen privatmands tårn skulle tilrane sig herredømmet over staden set udenfra, sloges fast, at intet måtte overskride urtårnet i højde. Og endnu højere end dette strakte selve kommunens tårn sig som større end alt folket.

De mange tårne hang med deres kroner som knækkede træer. Men naget mellem de to familier kuedes ikke. De havde kun ét nødtvungent fællesskab, brønden. Men for ikke at støde sammen ved dens kant, indrettede de sig trisseværker og lange liner, så vandet kunne hejses op, ganske vist i samme spand, for brønden havde kun plads til den ene. Undertiden stod de ved hver sin line og reves om retten til at få først at drikke.

En gang fandt to unge på at hejse andet op af brønden end vand. De vekslede søde elskovsord på bunden af den tomme spand. De spærrede et hav af kærlighed inde i et lille brev. Til en dag pigens fader opsnappede brevet fra den unge mand af den forhadte slægt. Han befalede sine husfolk aldrig mere at hejse vand af fællesbrønden. Derimod naglede han brevet til bunden af spanden efter at have befamlet det med fjendskabets giftige fingre. Og i genbofamilien var der flere, som blev syge og døde, fordi dette brev var faldet i urette hænder.

2. Kondottièren

Der var rundet over hundrede år, siden tårnene blev studsede og siden spanden bragte gift mellem de to huse. Hver af de fjendtlige familier havde for længst gravet sin egen brønd, men brugte i fællesskab den gamle til afløbskule for familiehadet. Den stod brøstfældig med forvitret marmorkant. Vandet havde stadig trukket sig ned i dybet. Den, der stirrede i brønden, så ikke sit hoved genspejlet på en stump blå himmel, men et skummelt og grønskimlet svær, hvor alskens blegt mos og lyssky svinglende planter rottede sig sammen i en svampet vildskov. Et giftigt kær groede dernede, en sur stank stod op fra den forbandede brønd.

Så ofte kondottièren Leone de' Salvucci vendte hjem til sit palads, spyttede han instinktmæssigt fra hesten ned i det onde svælg. Han tænkte næppe over det. Han havde gjort det fra lille dreng, fordi han havde set faderen gøre det. Men han havde aldrig spurgt om den egentlige grund. Han betragtede det lige så selvfølgeligt som at stikke fingeren i vievandet, når han trådte over en kirketærskel.

Staden med de skønne tårne lå nedsunket i forfald. Det skyldtes naget imellem de to slægter, der engang havde bragt den til at blomstre. Tårnene var for længst krøbet nedad. Der var dem, der kun betragtede dem som høje stabler af sten, hvorfra der kunne tages til istandsættelse af gamle huse. Der groede græs overstadens forsømte fæstning. På nedstyrtede bastioner lå gamle skydemaskiner og trøskede hen i træet som mumier. Ingen rejste mere banneret deroppe. Kom det en

sjælden gang op, var det fremmede hænder, som rejste det, og Firenzes røde lilje og Mediciernes gule pillekugler, som blafrede fremmedherredømmets pris over en afhængig stad.

Leone de' Salvucci var borte fra staden i mange tider. Han havde lært krigshåndværket hos Sforzaerne i Milano og lejet sine manddomsår bort i fremmede staters sold, altid valgt den højestbydendes dukater i den overbevisning, at de lugtede mest af den retfærdige sag. Den retfærdige sag var omskiftelig og ustadig. Den svævede som en nådens hellige due over skiftende stater, og Leone kæmpede altid under den. Han forstod at holde mandstugt i de sammenløbne knægte, hvis sjæle han købte for guldklang på trommeskind. Han vandt deres hengivenhed ved en enestående koldblodighed i at afgøre alle vanskelige tilfælde med det radikaleste af alle midler. Intet var så probat som døden. Døden for opsætsighed, for ulydighed, for det mindste kvæk af en oprørsk tunge. Døden – fandt Leone – var den sikreste af alle hjælpere, den største og uimodsigeligste af alle menneskehedens velgørere. Der groede idel godt af dens spor, lykke og velstand af dens nedslag. Der var aldrig bedre at tjene, end hvor der var ryddet rigtigt op i et slag, aldrig friskere strømning, end hvor døden skyllede rask væk i en by. Leone så i døden sin usvigeligste våbenfælle. Gav han blot tid – den svigtede ikke. Den havde knækket halsen på hans hårdeste fjender, og levede han længe nok, skulle han komme til at lægge forsonende evighedsblomster på selv sin bitreste modstanders grav. Giv tid, giv tid! Leone kendte ingen andagt som den at knæle på en fjendes marmorplade og med fugtige øjne læse guldskriftens tavse stemme: *Bed for hans sjæl!* Han bad i usigelig fromhed.

Så ofte Leone var vendt hjem til sin fødeby og havde spyttet i brønden, spurgte han først og fremmest til dødsfaldene. Sjældent spurgte han forgæves. Der var altid pillet lidt op i befolkningen, og Leone modtog alle buddene med det ene åbenhjertige svar: Det går jo godt! Camposantoerne smykkedes, kirkerne fik skønne epitafier, der gik lys i masse til dødsmesser, klokkerne klang festligt, ejendomme blev tilfals, embeder ledige, ubehagelige ansigter forsvandt: Sandelig, det går godt!

Men i længden gik det ikke godt for en flink og rastløs håndværker. Der faldt fred over staterne. Al udenbys krig stilnede af. Den krig, der var fornøden, lavede borgerne selv, uden fremmed indblanding. En dygtig kondottière kunne snart ikke mere tjene til brødet. Det lumpne gadepak brød brostenene op og sloges på brødknive og skomagersyle. Der var ingen brug for mænd af faget. Alle fuskede i næringen. Leone kunne rejse fra stat til stat og forgæves søge arbejde. Rådene bad ham gå Fanden i vold. De havde strøget kondottière-kontoen af deres bøger.

Gammel og grånet, men lige ivrig i sin næring sad Leone bestandig i sadlen rundt på landevejene. Han tog til takke med, hvad der kunne falde for. Lod sig leje for en uges tid, når det drejede sig om en regelmæssig belejring af en forhadt røverbande, om grænsebevogtning, om udvidet polititjeneste, om ledsagelse af varetransport.

I staden med de skønne tårne havde der aldrig været en soldo at fortjene. Dér holdt han kun til, fordi det var hans fædrenehjem, og fordi han dér havde sit eneste afkom boende, en datter, der var vokset op i det gamle døde palads som en

spinkel og skælvende mimose på det tynde muldlag, tiden har aflejret på en mur. Dér boede han selv i årets døde tider. Sommeren tilbragte han på en landgård nær ved Poggibonsi.

En dag kom han ridende fra Pisa. Han havde tjent staden mod smuglere og selv benyttet lejligheden til at smugle sig adskillige kostbarheder i land, deriblandt flamsk brokade og ædelstene fra Levanten til sin datter.

På hjemvejen fik han lyst til at se, om druerne i Poggibonsi var tjenlige til høstning. Han elskede disse snoede veje, der bestandig bød på nye overraskelser. Villamure og spir dukkede frem over højene, flankerede af dunkle cypresser som af en højtidelig æresvagt. Klostre skød sig indbydende frem med loggiaer og klokketårne på de skønneste steder. Hist og her stod et spinkelt løvtræ og skælvede fjernt og enkelt mod den sene gyldne eftermiddagshimmel.

Brun som en maurer sad han tung i sin sadel med de lange sporer slappe ned fra hælen. Den røde baret havde han skubbet bag i nakken; sparsomme hvide hårtjavser krøb frem derunder. Pande og mundvige havde skarpe furer som skårne i træ. Som en dybt ætset befaling lå rynken mellem de små blågrå øjne, der stirrede langt. Snittene omkring munden var som forstenede skældsord og trusler. Halsen var tyk af sener som af snoede reb.

Hans to svende red med hver sin pakhest, belæsset med skrin og aftagne våben. Hjelmhuer hang ved sadelbommen, jernpiker lå over deres skuldre.

Ved villaen befalede han dem at ride i forvejen. De havde ikke fortjent noget hvil eller nogen slurk vin.

Alene drev han om på sine vinmarker og befølte de modne druer. Rankerne hang som slatne bryster, der har givet

afkommet al deres saft. Men drueklaserne tyngede stængerne fra elm til elm, som truede loftet med at synke ind i den lange lave vignegang.

Det raslede henne ved den høje mur; Leone vendte sig om og så en mand i færd med at svinge sig over. Han kastede sin malchus, som han rev fra bæltet, efter de lange gule hoser. Den brede klinge klirrede fra stenen.

"Holdt dér, for Djævelen!"

Hoserne standsede ikke. Nu red de over skrævs på muren.

"Feje tyveknægt!" skreg Leone.

Hoserne sprang tilbage, og manden gik ham i møde. Leone kendte straks den yngste spire af huset Ardinghelli – en tyveårig knægt med hvide hjerter indsyet i sin blå vams, der havde løvtakkede svøb om hofte og albue. Håret sprang ham ned over øjnene, og næsen stod i sky som et af de gamle tårne.

"Nu skal *I* stå *mig* til ansvar, messer Leone!" sagde han og fnøs ud af næsen.

"Jeg skal smøre dig ansvaret på din ryg med de vinstokke, hvis druer du ville smage."

"I lyver, Leone. I ved, jeg ville ikke stjæle."

"Hvad klavrer du ellers over min mur for på dine gule kyllingeben?"

"Jeg ventede at se Eders datter og ikke Eders forbandede fjæs, Leone. Så længe I holder hende i byen bag lås og tremmer, må jeg forsøge at se hende i det fri."

"Nu skal jeg forsøge at dreje halsen om på en sølle kramsfugl, jeg har fanget i donen," sagde Leone ganske naturligt.

"Skab Eder ikke, Leone."

"Jeg skal klynge dig op som en tyv."

"Jeg har ikke stjålet."

"Du har gjort indbrud."

"Kun for at se den, jeg elsker."

"Du skal aldrig få hende at se, det sværger jeg dig ved San Rocco."

"Om jeg så skal bryde ind i Eders palads, skal jeg få hende i tale. Det sværger jeg ved Eders datters ære."

Kondottièren svarede ved at slå ham i knæ med sine flade hænder. Med sin ene hånd holdt han begge hans i skruestik, til han havde bundet dem sammen med et ærmesvøb, han rev af hans dragt.

Han bandt ham til hesten og red ud af sin villa. Hans fange bed sin harme og smerte i sig og fulgte det skarpe trav gennem vejstøvet uden en klage. Inden længe tabte han pusten og blev mørkerød i ansigtet.

To unge mænd stod udenfor porten til nabogården. De trådte ud foran hesten.

"Hvad har denne mand forbrudt?" spurgte den ene.

"Ikke mere end I selv!" svarede kondottièren og sporede hesten frem for at ride ham over ende. "Det er nok, han er min fange."

"Men han er ikke Eders hest." – Med sin dolk skar han båndet over, mens hans kammerat holdt hesten ved bidslet. Før Leone i sin forbløffelse fik draget noget våben eller råbt sine svende an, der red langt forude på vejen, havde de trukket sig tilbage til portåbningen, hvis fløje de holdt rede til at lukke.

Kondottièren huggede hesten ind mod porten.

"Det skulle I ikke gøre, med mindre I selv har lyst til at gå frivilligt i fælden. Vi lukker Jer inde, så snart I kommer indenfor

porten."

"Landevejsrøvere! Udlever mig på øjeblikket min fange!"

"Landevejsrøvere er vi ikke, men gode florentinere. Vil I føre klage mod os, kommer I til at gøre det for herrerådet i vor by. Men I vil høste liden ære af at have villet rende en ædelbåren herre til døde som et dyr."

De stængede porten uden at agte på hans trusler. Han råbte og larmede længe udenfor, sparkede i plankerne og raslede med klirrende våben. Men støttende deres gæst gik de op til gården. Den ene bød ham sæde på en stenbænk, den anden gik efter vin.

Den unge Rinaldo degli Ardinghelli havde endnu ikke mælet et ord. Han stønnede og gispede sit åndedræt roligt. Blodet sank igen til hjertet. Han nippede af vinen, den ene af herrerne skænkede for ham.

Så rejste han sig og bukkede dybt og høvisk for hver af dem.

"I gode og ædle herrer, jeg har endnu ikke vejr nok til at takke Eder af mine fulde lunger."

"Kære herre," svarede den, der havde skåret båndet over, "I har allerede takket nok. Uden at spørge Eder om hjemstavn og navn byder jeg Eder velkommen her på mit landgods, som jeg nylig har arvet, og hvor jeg selv er for første gang. Jeg beder Eder være min gæst som denne udmærkede og herlige unge kunstner fra Firenze, Domenico Bigordi, der er på vejen til San Gimignano for at smykke stadens kirker med sit skønne talent. Jeg selv er født florentiner som han og hedder Gentile Cavalcanti."

De omfavnede hinanden. Rinaldo trykkede begge sin værts hænder så heftigt, at han klemte mærke i sine fingre af en ring,

den anden bar. Han greb hans hånd og beundrede den. Gentile svarede med stiltiende at trække den af og smilende at fæste den på sin nye vens hånd. Rinaldo lod henrykt den store ædelsten spille i lyset. Så gav han sig til at betragte den florentinske maler, som kunne han være et sjældent dyr.

Domenico var fornemt afmålt i alle sine bevægelser, enkel i sin fine, farvemættede dragt. En kort, rynket overkjortel af vinrødt fløjl faldt i skønne folder for bryst og ryg ned over bæltet. Den lille hue af samme stof sad på et tykt, begsort hår, der blødt bølgede ned om de brede, blåladne kinder. Når han så, var det altid med løftet hage og med blikket halvt fra siden. Men han så ikke som andre, greb ikke øje med øje, men lod sit blik kredse i en evig uro.

Rinaldo iagttog med åben mund. Endnu mere blændedes han af sin unge vært. Gentile Cavalcanti bøjede sit hoved på halsen, som var hver bevægelse et udslag af høvisk elskværdighed. Han åbnede sin skønttegnede mund, som havde ordenes velklang gjort den vindende. Han smilede ikke. Men fra øjnenes lysbrune gennemsigtige pupiller lyste en åben mildhed ud over ansigtets hele ynde. Selve blikket var som et kærtegn, en solstråle, langt fra det indsmigrende, men tillidvækkende, rent og varmende. Pandens fine bue vedblev at være synlig under det tykke, kastanjebrune hår, der lokkede sig ned om tindingerne. Selv huen syntes kun at afslutte den skønne rene hovedform, og farven i hans prunkløse trøje, der gik højt op i halsen om den lille fine linkant, og i de slanke klædeshoser var kun nuancer af hårets egen farve.

Overfor denne fine florentinerkultur følte Rinaldo sig som noget af en barbar. Hans pjuskede pandehår rystede under

hans stejle kast med hovedet. Hans hånd- og armbevægelser, der førtes i stød, syntes grelt at brydes mod deres runde bløde kurver. Men hans øjne spyede flammer, da han fortalte, hvad han ville på kondottièrens villa.

"Ved Santa Fina," sagde maleren, "for at bruge en indenlandsk ed, hun må være dejlig. Kan I beskrive hende for os?"

"Beskrive hende? – Umuligt!"

"Hvorfor?"

"Jeg har aldrig set hende."

"Hvoraf ved I da, at hun er dejlig?"

"Ved Giovannas skønhed, fordi hendes gnier af en fader ikke under verden synet af hende."

3. Vinhøsten

Leone de' Salvucci red i til staden i rasende ophidselse. Han kunne ikke på stedet tage sig sin ret, som han plejede. De to svende skulle jo tilse pakhestene og varerne, de bar. Han red, så støvet sprøjtede ham om ørene. Han hørte hesten tygge i bidslet, som åd den hakkelse af jern. Og før han vidste af det, holdt han for byporten og bandede vægterens sendrægtighed med at åbne.

Der var allerede halvmørkt i de snævre gader. Hesten klaprede stærk støj op af fliserne. I de skumle gadedøre sad beboerne og hilste ham godaften. Han svarede ikke. Hesten bar ham, den kendte selv vej og gade. Og med ét sad han stille i sadlen foran sit eget palads med de to tårne.

Aldrig kom han hjem, uden at hans hjerte tog til at hamre udenfor disse stejle grå mure med det ene lange smalle dørhug, ad hvilket både mennesker og heste fik adgang, med de få og spredte vindueskarme, der lurede som dybt indtrukne øjne.

Hver gang han holdt hesten an for disse mure, var det, som et lig lå og ventede ham derinde. En uge havde han ofret på sin bryllupslykke, så havde håndværket kaldt ham. Da han næste gang vendte hjem, var det for at finde sin unge friske hustru som et månedgammelt lig og for at hilses af et spædt barns gråd. Hver gang han siden standsede foran sit palads, slog der dødskulde ud af de dybe vinduer og troede han at høre gråd bag de tykke mure.

Leone spyttede i brønden og lod blikket glide ad sine mure helt op til tårntinderne, der endnu gemte lidt af solnedgangens

guld. Nu smilte han ved synet af denne grå og sprukne mur. Han så en lille hvid kvindehånd kærtegne det gamle fængsel. På alle fremspring havde den plantet blomster og stillet urtekrukker frem. Der var en hel lille balkon fyldt med slynggrønt. Nogle svaje hvide liljer holdt sig svimle fast under et vindue, nikkende over afgrunden. Ud gennem jerntrallerne nederst borede en krøget nerie sine lystørstige skud. I øverste stokværk hang brogede østerlandstæpper ud fra karmene. Han så den lille hvide hånd gøre det alt sammen. Andet så staden ikke af hans datter, der fra karmens høje dybe skjul sendte bly og fjerne øjekast ned i den tavse byverden uden selv at blive set.

Efterhånden var liglugten veget fra det gamle stenhus for alle disse blomsters rolige, livsvangre ånde. Dødsskyggen var veget for den glans, denne lille pige kastede om sig. Kondottièren vidste sit dunkle fædrenepalads beboet at et lyst og fint, rent og skyldfrit væsen, der med sine spæde fingre fik de gamle hårde mure til at blomstre og lagde sine unge arme som rosenlænker om hans solsvedne og forhærdede nakke.

Ingen ville have kunnet kende Leone de' Salvucci indenfor disse mure. Alle kløer var trukket ind, alle furer slappede. Løven fandt behag i at lade sig trække i knurhårene af disse små slanke fingre. Krigerens skræmselsmaske var lagt af. Han talte med halv røst. Uden for husdøren lod han sine sporer spænde af. Inden dørs var hvert skærende våben bandlyst. Han listede på tåspidsen for at nå sit kammer og vaske sig, inden hun hørte hans komme. Han sleb sine barkede krigernæver med pimpsten for at få dem rene.

Men Giovanna havde kendt hans hests hovslag i gaden, og hun kom ham springende i møde for at omfavne ham.

"Rør mig ikke," hviskede han i en ynkelig tone. "Jeg er støvet som et svin. Pas dog på dine hænder og dine klæder."

Men hun kyssede ham midt i hans varme og snavsede ansigt.

Giovanna havde så godt som ingen mennesker set uden sin fader og sin amme. Alligevel udfoldede hun en medfødt anstand, ubevidst som den duft og farvefinhed, en blomst naturnødvendig vikler ud af sit svøb, når det sprænges i tidens fylde.

Hendes gang over de glatte flisegulve var blød som en ung kats. Man hørte ikke mere lyd af hendes usynlige sko, og hun løftede fødderne med samme spændstige sikkerhed. Sit hoved bar hun højt og blomsterslankt over de nøgne skuldre og den til brysterne blottede hals. Håret lå fra det hvide skil på issen blankt og glat til begge sider, tykt over tindingerne som stramme bundter af brun silke; men ned over ørerne faldt det spredt og kruset, ringlet i enkelttråde af farve som solskin. Brynene sad højt i panden som et par tynde buer, der kun skulle vise det store brune blik fuldt opslået. Næsen havde endnu noget af sin barnlige bløde form uden faste linjer, vibrerende og spilet om duftmodtagelige næsebor. Munden havde samme vege form, læberne gled blødt ud i omgivelserne og var kun kendelige på deres blege og fugtige rosenfarve. En halskæde af store koralkugler lod ved deres blodmættede farvefylde denne mund og den fine hud synes dobbelt jomfruelige. Ellers bar hun intet smykke uden et skjult i en tynd enkelt tråd, der gled ind ved de spæde bryster. Disse kunne kun kendes på det hvide snævre liv ved en sagte svulmen, der fik de rosenfarvede ærmers snørelidser til at spændes og knirke ganske svagt.

Således så de tre unge mænd hende, da hun et par dage efter kom ridende med sin fader til villaen i Poggibonsi for at begynde vinhøsten. De dukkede sig bag Gentiles villamur. Blodet blussede i deres kinder, mens de strakte sig efter det forbidragende tog. En stor gul stråhat sad over hendes nakke og blev ved at lyse som en glorie.

"Hende gad jeg set rødme," sagde Domenico og svang sig op på murkanten som i en sadel.

"Hun kan ikke rødme," sagde Gentile. "Man rødmer kun over ublufærdige tanker."

"Da skal jeg få hende til at rødme," sagde Rinaldo, "om jeg så skal bryde ind i hendes kammer ved midnat."

"Det er ord, I selv burde rødme over," sagde Gentile. "Kvindeskønhed er til at dyrke, ikke til at krænke."

"Men til at nyde som den vin, vor nabo manddraberen nu skal til at høste."

Fra alle kanter kom der strømmende høstfolk til kondottièrens vinmark. De bragte stiger og store kurve. De spredte sig over vignen som fugle i løvet. Mænd og kvinder krøb op under de bugnende stænger og klippede klaserne ned. De fyldte kurvene med de dugslåede bær, hvor saften sitrede bristefærdig bag tynde blanke hinder.

Leone gik om og anviste plads. Han ledede nedplukningen, som en feltherre overskuer en træfning. Han tilså, at byttet førtes til de rette kar. Piger og koner kom barfodede med de svingfulde kurve på deres hoveder og hældte indholdet ud. Leones øjne så sikkert og søgte frem hver syg eller ufuldbåren klase, der gled med overfloden. Han klaskede dem de dårlige

bær i hovedet, så saften masede ud. Han skældte og han vragede. Og ved hans side gik Giovanna med de små hvide hænder og glattede efter og rensede stilfærdigt ud og fjernede, før han så det.

Vinbladene begyndte at vifte på de lettede ranker. Små hvide skyer gled frem på den dybe blå himmel, der pustede sin stærke ånde ned over de svedige høstfolk. Solen var langt nede og skinnede gennem kurvenes topstablede druer som i halvt gennemsigtige ædelstensklaser. Der pumpedes vand fra brønden, og mændene begyndte at tvætte de solbrune ben for støv.

Persningen skulle begynde. Leone ejede et eneste marmorkar, der var gået i arv i utallige slægtled. Det stod fyldt med de største og skønneste klaser, hvis sorte blod luede som i slebne sten.

"Giovanna, min lille datter," sagde Leone og løftede hende på sine arme. "Nu skal du indvie min høst og perse mig min vin så ren og god som du selv."

Fra hun var en lille toårs pige var hun vant til denne skik. Men i år stod hun første gang som en jomfru i lange klæder, og pigerne måtte binde hendes skørter op. De blottede hendes ben til knæet, og faderen løftede hende over marmorkarrets band og slap hende. Og hendes fine, fuldt udviklede lægge sank ned og blev borte blandt de blåsorte druer. Og løftende op i sine klæder, med øjnene fæstede ned i det røde drueblod, der sivede ud under hendes fødder, begyndte hun at træde. Så blev skridtene til en langsom rytmetakt, et par dansetrin frem og et par tilbage. Og alle høstpigerne stod omkring og sang den gamle høstsang.

Men der var mange druer i karret, flere end noget år tilforn, og Giovanna var ivrig og ferm, og hun trådte druerne, til blodet kom i hendes kinder, og hun rødmede – af flid.

Kondottièren så til med henrykte stærke øjne. Mer end hundred slagne fjender elskede han dette unge rene pigelegeme, der trådte ham det første bæger vin. Han tænkte på de florentinske despotlapse og de dårlige lege, de efter rygtet drev på deres villaer, når de samlede deres utugtige pigebørn og klædte dem nøgne og smed hver i sit persekar, hvor de boltrede sig som vilde nymfer og persede deres elskere vin, som døbtes efter dem: Vino di Giletta, Vino di Nonna, Vino di Simonetta. Det var at besmitte Bacchus' rene kilder med disse skøgelemmer, der badede sig i vinen. Nej, her stod uskylden selv og indviede den jomfruelige drue og rødmede henrykt over at kredense sin faders rige høst.

Han løftede hende op af karret og lagde hende i armene på pigerne. De bar hende i triumf på deres skuldre, som kunne hun være den unge Bacchus selv, og kyssede drueblodet, der randt i strømme over hendes skønne hvide ben.

Leone borede sit sølvbæger ned på karrets bund og fyldte det med stærk og solfyldt saft.

Straks efter begyndte mænd med kraftige brune lemmer at stampe i de andre persekar. Høsten kvastes, og mosten flød. Og fra alle struber lød sangen i knitrende rytmer.

I nabo villaen sad de tre unge mænd krøbet op på den højeste stenbalkon og stirrede ud efter denne sang. De vidste, den skønne Giovanna var derinde, og skønt afstanden var for stor til at skelne hende i de brogede høstfolks skare, tænkte de kun på

hende, på hendes unge læbers vin, der var mere jomfruelig end den, der nu skulle perses, på hendes spændstige fjed over jorden, på hendes oprakte arme, der plukkede klaserne ned, på de overmodne bær, der trillede ned i hendes brysters uudviklede løndom.

Gentile Cavalcantis ejendom var forsømt. Der var ingen velplejet vin at høste. Den syntes forvildet og hang halvmoden og halvkvalt af alt for vildtgroende elme. I den lune aften lejrede de sig inde i vignens tunge og tætte bladetelt, tændte et bål og lå hyllede i deres kapper omkring ilden og nippede til de syrlige druer, der hang ned over deres hoveder.

Talen gik om elskov.

Rinaldo var nylig vendt hjem fra Venezia, hvor han havde lært elskovens halsbrækkende mysterier at kende. Han fortalte om gondolfarten i de smalle kanaler, om øjne, der funklede ud fra felzens skygge, om damer, der sad under spanskrørsbuerne som strålende paradisfugle i åbne bure, om den glidende berøring mellem gondol og gondol, som når to hænder langsomt berøres i flugten. Glødende blik fra sorte masker. Glimt af balkoner, hvorfra roser daler ned over poppaen. Bølgeplasken så blid som kys. Slanke, strudsfjerprydede morer styrende gondolen med en purpurfarvet åre. Rialto-broens hede strøm af elskovsøgende. Nætternes eventyrlige serenader i ly af skumle paladser. Månen som en stum spejder, der lukker sit øje med sølvhvide skyer i de rette øjeblikke. En rebstige plasker i vandet. Gyngende entring af en balkon. Rinaldo havde ingen rose ladet ligge, intet blik ladet ubesvaret.

Domenico smilede ad hans hidsighed.

"Du taler, som var du et rovdyr i brunsttiden, Rinaldo. Livet har andre mål end at besejre kvinder. Hver erobring, du gør, røver en del af din livskraft. Da vore skønne fruer og jomfruer går ledige, mens vi mænd arbejder, vil de altid samle større kærlighedstrang, end vi har tid at tilfredsstille. Mådehold, Rinaldo! Det er værre at forfalde til kvinder end til vin. Drik ikke mere, end du kan sove bort i en nat. Og lad aldrig kvinderne tage andet fra dig end den tid, der ikke er skabt til arbejde."

Gentile lå foroverbøjet med hovedet støttet på begge sine hænder. Hans sammenknebne øjne stirrede ind i ildskæret, der blinkede i de silkefine lange øjenhår. Han strøg det fremoverfaldne hår bort med sine lange hvide hænder, rettede sig i vejret og greb en drueklase. Han lod den spille foran bålet, så kernerne deri viste sig dunkelt omflydte af purpurskinnende saft. Så sagde han sagte:

"Hvorfor taler I altid om elskov som en vare, der falbydes på torvet? For mig er det hverken elskov, der gramses tilfældigt som en rose, faldende fra en balkon, ejheller er elskov som en fiaschetto udsøgt vin, man til natlig gammen lukker sig inde med i sit kammer. Elskov er ikke de kærtegn, som enhver finder på gaden. Elskov er netop ikke det, som er til for enhver, som kan erobres med smukke klæder, nogle flovser, en lommefuld dukater, klimpren på en mandolin eller en smigersang for en koket dames øre som sus i en konkylie. Tro dog ikke, Amor er en pøbelgud, der strør sine gaver i grams. Tro ikke, noget af det er elskov, som kildrer Eders sanser og får Eders forfængelighed til at rejse sig. Tro ikke, det er elskov, som I kun oplever for at prale af det den næste morgen. Tro ikke, det er elskov, som får Jer til

at spanke på torvene i skønne klæder som påfuglehanner med alenlangt slæb. Tro ikke, elskov er en kilde til stolthed og pral, til kappestrid og erobring, til overmod og sejrsfølelse. Alt, hvad mænd elsker at betro til mænd og kvinder til kvinder, kalder sig ikke elskov med rette. Hvem bruger elskovs hellige navn om dyr, der mødes, om hoppen, der vrinsker efter hingsten, om hund, der snuser til hund? Hvor vover I at kalde det elskov, at I afløser hinanden i samme dames gunst? Se disse druer – hvem af Jer vil spise dem med lyst, når I har set en anden slikke duggen af deres kinder? Hvem tager de kerner i sin mund, som en anden lige har spyttet ud? Al den elskovsfrugt, I nyder, er ormstukken eller bidt af fremmede tænder. I betragter Venus' rige som et alleomfattende skøgemarked, hvor alt går på omgang i Eders mund og i Eders favntag. Elskov er et misbrugt navn for al den pøbelfølelse, der lider af skøgebegærets evige hunger. Hvor den sande Amor har trådt sine spor, skyder græsset aldrig mere. Men til alle Jer, hvis sanser er overgroet med kærlighed som en mark med ugræs, er der endnu aldrig faldet et frøkorn fra hans vinger. For det ville have kvalt al anden vækst."

Gentile havde helt lukket sine øjne. Han plukkede langsomt drue for drue af stilken og kastede dem ind i bålet. De sydede og sprang med et knald.

Domenico så fra siden hen på ham med sit rolige forskende blik: "Man skulle tro. Gentile, at I havde vandret en tur på den himmelske eng, hvor den guddommelige Dante så Beatrice gå og sanke blomster. I tror altså, at den sande elskov kun lever i drømme?"

"Jeg tror, der er mere af sand elskov i sådanne drømme end i alle de sejrvindinger, Rinaldo har bragt hjem fra Venezia og

Firenze."

"Kyske Gentile!" lo Rinaldo og gav sig til at snappe druer af en klase med sine glubske hvide tænder. "Uden fortrydelse, bild Eder ikke noget ind. Hvorfor skal vi spytte i hinandens vin? Hvorfor vil I anstille Jer som en smægtende martyr i den lille gud Amors torturkamre? Vil I nægte, at Eders følelser er de samme som vore for den skønne Giovanna, som i dag har trådt sin faders vinperse med sine blanke fødder. Endnu i dag er den vin som sukkervand, der ikke frister mig. Men om nogen tid er den gæret, og den vil vinde ved omlagring. Det er med elskov som med god vin. Drik den ikke for tidligt!"

"Jeg har aldrig elsket," sagde Gentile og slog sine øjne helt op mod bålet. "Jeg elsker heller ikke Giovanna de' Salvucci." Han kastede hele resten af sin drueklase i ilden.

"Godt, at I siger det!" sagde Domenico. "I følge Eders egen lære elsker I hende netop, siden I nægter det."

4. Giovannas frihed

Da vinhøsten og den første gæring var til ende, red kondottièren tilbage til San Gimignano med sin datter.

Duggen lå over støvet i store lysende vanddråber, som hestene knuste under deres hove, prustende i den skarpe morgenluft.

Tre mænd gik hestene i møde med store drueklaser i hænderne, med vinløv slynget op ad deres arme og vundet om deres huer.

Leone kendte Rinaldo og red på ham for at gribe ham. Han vendte sig tilbage efter sine svende, men så, at Giovanna havde holdt sin hest an, og gjorde uvilkårligt det samme for at se på hendes sikre, solbeskinnede ansigt.

De tre unge mænd bøjede sig dybt for hendes hest, og mens de to vedblev at holde hovedet sænket, løftede Domenico sine kloge øjne og så på hende:

"Fortørnes ikke, madonna, at tre unge mænd således hylder skønheden midt på alfarvej. Skylden er ikke vor, men Eders udmærkede faders, som to gange har vist os bort fra sin villa og nægtet at modtage vor høviske hilsen."

"Ved Gud, om ikke frækheden holder til på alfarvej nu om dage," sagde Leone og red til. "Den indbrudstyv og hans kammerater vover endnu en gang at komme mig for øje. Men nu skal I ved San Rocco alle tre stå mig til ansvar."

"Messer Leone," svarede Domenico og klappede roligt hans hest på halsen; "vi står Eder netop nu til ansvar. Her kan Eders

skønne datter se, af hvad art de indbrudstyve er, for hvem I holder hende bag lås og mur."

Leone ville svare. Der lå en åre som en tyk blå orm over hans pande. Men Giovanna greb om hans oprakte knyttede hånd og faldt ham i talen.

"Ønsker I, at jeg skal se Eder an som høviske og ædle herrer, så må I ikke begynde med at lyve min højtelskede fader på. Han er hverken min dørvogter eller min tyran. Det er af egen fri vilje, jeg ikke ønsker omgang med min slægts fjender."

"Leve den stolte og dejlige Giovanna!" råbte Rinaldo og fæstede sine druer til den brede, guldbroderede bringerem på hendes hest, idet hun sporede den frem. Domenico kastede sine ranker over dens manke; men Gentile, som indtil nu ikke havde løftet sit ansigt, lod sine druer falde under dens hove. Giovanna hilste ingen af dem. Kondottièrens rytterfølge travede skarpt afsted.

Da Leone red op for sit palads, glemte han for første gang at spytte i brønden. Han hjalp sin datter af hesten, rakte hende sit nøgleknippe i døren og sagde:

"Det er af egen fri vilje, Giovanna, at du for fremtiden går ud og ind. Du er renere og finere end jeg, men i stolthed er du din faders datter."

Hele staden blev Giovannas ejendom. Hun udfandt helt andre stier og krinkelveje til Collegiatadomen end den vante gang. Faderen førte hende ved hånden til alle byens porte. Snart gik hun tryg og kendt igennem dem, selv når hun var alene. Hun gik og åndede gylden høstsol på de fredelige skrænter under stadmurens fod. Som en varmedis sitrede solen tilbage fra græsset, hvor nogle små gule blomster blev ved at komme –

Santa Finas violer kaldte børnene dem. Når hun sad i græsset, kom halvnøgne og halvvilde unger løbende og kravlende fra alle sider. Travle fingre fandt blomsterne frem af græsset og lagde dem i hendes skød blot for at turde røre ved hendes brokadesskørt, der var indvirket med guldpalmer på vinrød bund, som var selve Guds moder stegen ned fra altret inde i domen. De boltrede sig ned ad skrænten som kåde kid og løse føl. Oliventræerne svajede under klatrende pigelegemer, der ikke bar andet end en skørtepjalt over de nøgne lemmer. De svang sig op ad muren efter stenbræk i revnerne, efter firben, der smuttede lodret i vejret.

Herude kom Giovanna til at tænke på den stakkels lille helgeninde Fina. Således havde hun ikke kunnet gå på volden i gyldne klæder og plukke sine egne små gule blomster. Hun havde ligget inde i den klamme by i et fattigt og skummelt rum, lam og vanfør på sit stive bræt, syg til døden, men helbredende andre blot ved at røre dem med sine stakkels visne hænder.

Når hun atter betrådte byen og følte dens hårde stenflager under sine fødder, slog luften fra Santa Finas sygekammer imod hende. Gaderne åndede mørke og kulde ud af døre og vinduer som fra syge svælg. Solen kransede paladserne og tårnene med gyldne kroner, men dybt nede i den grå stenskygge, hvor solen ikke nåede, lurede sot og elendighed lyssky og uden håb. Trindt i de klamme smøger lå der vanføre nok. Giovanna hørte hosten hive skinger genklang fra de mange stenvægge; hun så rødt betændte øjne stirre rindende i mørket; hun så kræftbidte og halvfortærede stakler belejre kirkernes døre, så hun næsten måtte træde på visne lemmer for at nå ind. Al den hellige Finas sygdom florerede i byen, men den

lille blege helgeninde var der ikke længere til at gøre underværker; hun lå inde i domkirken i sit marmorskrin; og kun få var de troende, som hentede sig trøst i hendes kapel, og endnu færre de, som troede stærkt nok til at blive karske.

Giovanna lå så længe på fliserne foran Finas alterbord, til hun syntes at føle sine ben stive og kuldetagne, som den lille helgeninde måtte have mærket det. Hun bad så længe, til hun havde samlet en altovervindende styrke i sit hede ønske om at gøre godt mod alle byens syge og værkbrudne. Med nedslagne øjne, som for ikke at spilde noget af sin styrke, gik hun fra kapellet og ind i klamme og stinkende rum, lagde sine hænder på fugtige pander, rørte ved visne lemmer, der var som tudser at tage på, rakte febersyge læber at drikke og fjernede med sine hvide rene fingre smittedråber fra væskende øjne. Når hun således følte på et sygt lem, kunne hun helt lukke sine øjne og drømme, at hun var den hellige Fina selv eller hendes sendebud med troens dybe lægekraft sitrende ud af sine hede fingerspidser.

Men hendes hænder gjorde ingen hastige mirakler. Deres tryk kunne lindre, men ikke hele. Giovanna tænkte, at hendes tro ikke var stærk nok. Det gjaldt om at være langmodig. Der skulle mange besøg til, at en syg kunne mærke hendes gode vilje. Sot og pest var at ligne ved synden selv. Uden daglig modstand åd sårene sig frem. Giovanna var ung og uøvet. Ofte blev hun træt og fandt lede ved fattigdommens pjalter og sygdommens onde stank. Når hun trådte ud af kirken, kunne hun pludselig slå sine øjne helt op og se guldtrådene flimre i sit skørt og huske, hvem hun var. Så veg hun til side, ræd for at røre ved de savlende tiggere, der krøb som utøj om hendes fødder,

og smed mønterne til dem, som var disse på forhånd urene af de hænder, der snappede efter dem.

Kondottièren rystede på hovedet ad hendes trang til at gøre godt. Hans mening var, at smitsot og usselhed, stank og rådsår var uadskillelige fra fattigmands hus, og han begreb ikke, at nogen af fri drift kunne søge skarnet op. Der lå nok endda uden for husdørene. Det var godt, man sad til hest lige til sin egen.

Byens unge herrer sendte hende blikke så stærke og skarpe, at hun længe troede, noget sad galt i hendes dragt, og gav sig til at rette på sit hår eller føle efter snoren på sin hals. Mange hilste hende, men hun besvarede aldrig nogen hilsen med mere end et næppe mærkeligt nik. Rinaldo syntes intet andet at have at gøre end at krydse hendes veje årle og silde. Særlig kredsede han om hende, når hun sad på voldskrænten og legede med de pjaltede unger. Han nærmede sig som en humlebi til en solsikke.

"Hvorfor går I altid efter mig, herre?" spurgte hun en dag, modig midt imellem børnene.

"Endelig," sagde han, "endelig et blik, hvorefter jeg har tørstet så længe. Endelig et ord til den sultne."

Giovanna lo et par bløde befriende kluk.

"I ler, madonna?"

"Ja, jeg ler. Det er første gang, jeg hører disse udødelige ord om sult og tørst, som min amme har fortalt mig, bruges af unge elskere."

"Er de da så latterlige?"

"Ja, hvad synes I? En ung herre med guldringe på alle fingre og silkestafferinger for brystet taler om sult og tørst. Og hvorfor til mig, herre? Jeg er dog ikke spisevært. Men jeg vil give Eder et

godt råd fra min amme: Inden I mere taler om elskovssult, smukke herre, så prøv blot en dag eller to, hvad virkelig sult og tørst vil sige, inden I igen går med Amors bettelstav."

"Eders amme har allerede krydret Eders tunge med sin pebervisdom. Ak, I ved endnu ikke, hvad elskov er."

"Men det gør I, erfarne herre. Man ser det af Eders ærmer og Eders hoser. I kender den magt, der ligger i stærke farver, i grønne udsyede kløverblomster på en hvid vams, i vanilleduftende hårsalver, i lange neglespyd. Ak, men vælg et mere værdigt mål, herre."

"I er solen for mig, madonna," sagde han med sit mest gennemborende blik.

"Ak, nu går solen ned, og jeg går hjem – uden følge – som solen," sagde hun og rejste sig.

"Men hver nat, madonna, hver nat flagrer min elskov om Eders balkon, når I hører mit spil."

"Ak, herre, vredes ikke, at jeg bruger min nat til at sove, og at min balkon er for lille til at bære Eders elskov. Dér kan kun stå en urtekrukke."

5. Noli me tangere

Der brændte et lille rødt lys foran madonnabilledet i Giovannas sovekammer. Det lyste kun så langt, at guldgrunden bag gudsmoders hoved glødede og vievandet i det lille malmhængekar blinkede.

Men hun gik fra ting til ting som ved lys dag. Det lille bord, lavet som til et barn, med hvidfrynset dug, bar en opslået bønnebog med lysende guldinitial. Det lille timeglas stod og trak tiden ud i sin tråd af dryppende sand. Hun holdt det til øret og hørte det suse. Hun tog vandflasken fra dens plads over det lille vægskab med tre-fire spændebøger, gik til vinduet og gav sine blomster at drikke. Foran tralværket stod i bugede kar en kostbar nellike, hendes fader havde givet hende, tynd som en krydderlugtende fjer mod ruden, og en myrte med stift og busket løv. Hun gned sine fingre om dens blade og tænkte på sin moder, fra hvis marmorgrav den var hentet som et lille skud.

Så satte hun foden på sin lille snævre balkon. Det regnede fint og lydløst som af en si. Hun bar sine blomster derud. Så kunne døren ikke lukkes. Men de store majolikakrukker beroligede hende. De to blomster var fader og moder, som stod på vagt for døren. Hun smilede i mørket og så over på det skumle genbohus. Der var for langt til et spring over gaden. Ingen andre nåede herop end de lette svaler, som byggede i den stenhugne karm.

Hun stod længe i regnen hos sine blomster. Hun havde løst sit hår. Også det bovnede som en plante og sugede styrke af

regnen. Hun følte, at det var i mørke, alting groede. Natten var evig. Den forbandt fortid og fremtid. Og hun kyssede i regnen den moder, hun aldrig havde set.

Hun trak sig fra nattens usynlige og endeløse rum ind i sit af vokslyset begrænsede kammer, klædte sig af og lagde sig på sit lave leje imellem de slanke spær, der steg som liljerør og bar sengebaldakinens lette tungefrise.

Nogen tid lå hun og så guldet gløde bag madonnas sorte hoved. Så stod hun op, tog vievandskosten og stænkede sit leje og sit gulv. Så slukkede hun lyset og sov trygt ind i det dybe mørke.

Kun kattene vågede. Og to øjne, som ikke var en kats. Da Rinaldo så det spinkle lys slukkes hinsides gaden, fik hans fantasi hedere farver. Han sad i timer og lyttede til regnens tavse fald med mandolinen stum i sit skød. Da gled månen ubehersket frem og kastede sig over mursiden med sit stærke hvide lys, så alle vinduesskår gabede dobbelt sorte frem.

Det var, som månen sagde til Rinaldo: Således stormer *jeg* et hus. Hvorfor har du ikke mod som jeg?

Han tøvede ikke længere. Han gik. Han stod på gaden mellem to stængede døre. Månen hoverede over hans hoved. Den sprang over kløften som ad en entrebro. Den rørte slet ikke gadens grund. Lyset lå som en hvid bro ind over balkonen. Månen listede på tyvefjed ind til hende og fæstede sine liljeblege kys hen over hendes lukkede øjne. Den gjorde ham selv til skamme: Find vej, find vej! Kravl langs en vandrende, hæng fast under en gesims. For den dristige elsker er alting muligt!

Og for Rinaldo var alting muligt. Han skelnede i det samme vejen derop. Den måtte stige fra brønden op til den smalle murede bro, der forbandt de to fløj-fremspring. Derfra var vejen let til den lille balkon.

Rinaldo følte på sin bæltepung. Jo, rebstigen var der som sædvanlig. Den muliggjorde et mageligt tilbagetog, selv om stormløbet havde været nok så halsbrækkende.

Nu gjaldt det, om den gamle brøndhisse efter århundreders forløb var til at lide på. Rinaldo svang sig op på kanten af den forbandede brønd og rykkede i ledningen. En rusten metalskratten ovenfra svarede, at den ikke var brudt. Briste eller bære! Rinaldo gav sig langsomt til at klatre op. Det ru jern skar i hans fingre. Strengene sank under hans vægt i en svajende og klirrende bue. Han holdt pusten som for at gøre sig lettere, og han krøb med en forsigtighed, som var han angst for, at den gamle snor skulle vågne og mærke sin egen skrøbelighed. Den holdt, den holdt. Rinaldo greb i brystværnet og svang sig ud på den lille bro. Dér red han i luften som en ugle på kanten af et tårn. Han skyllede sine hænder i lugtende vand, han altid medførte i sin taske, trak mandolinen frem fra ryggen og gav sig til at klimpre, men huskede på rebstigen og gjorde den fast. Et par gange åbnede han munden for at synge, men følte sin stemme underlig hæs og tør i natten, lignende et indegemt skrig, hvorimod mandolinen kvidrede fornøjet og dagglad under det lille skildpaddesplekter.

Rinaldo sad selv i skyggen og så månelyset skyde forbi og suges ind over balkonen et par alen til siden for ham. Det gik gennem lukte døre, tænkte han, gennem sprækker og glas, gik, hvorhen det ville. Og Rinaldo satte det tavse månelys i musik og

dirrede de spinkle toner ud i luften med samme styrke som et syngende insekt, der borer sig ind i stilheden sylspidst og sikkert, til det når den sovendes øre. Strengenes guldklang svirrede i luften som vingerne på en bi, der står stille i luften som spiddet på en usynlig nål. Hans musik fik af måneskinnet en besynderlig koglende sitren, en tremolerende indtrængen, der ligesom savede stilheden sønder.

Når Rinaldo var forelsket, var der kun én strøm i hans følelse, vilje, attrå. Hans blik havde kun én retning, hans tanker én vej, hans liv kun én bestemmelse, hans blod én drift. Uden sit faste, tyngdebundne legeme var han faret som en ulegemlig gnist gennem rummet, gennem mur og træ.

Hele hans bevidsthed flød med månelyset i dets ustandselige strøm ind over balkonen. Han spillede, som strengene skulle gløde ved det. Han spillede sig nærmere og nærmere. Hans øjne spillede sig styrke til. Han så fjernellikens blade skælve under sit blik. Han så en lille rød blomst pludselig tændes af månelyset, der gled frem bag en pille. Han rejste sig og bøjede sig forover. Han så pludselig syner – eller – nej – dørkanten stak virkelig frem bag blomsterne – døren var åben – døren var lukket op – triumf! Han havde sejret – fæstningens porte stod på vid gab. Han tøvede ikke længere. Efter at han et par gange forgæves havde kastet sin rebstiges entrehager, greb de fast derovre på balkonen. Han svang sig ud i rebstigen, hang nogen tid gyngende i luften, krøb så op og sad på selve den tilbedtes balkon, alene spærret ude fra hendes åbne kammer ved nogle blomstervaser – den rette forskansning for fru Venus.

Han vovede næppe at ånde. Mandolinen hang på hans ryg, men strengeklangen vedblev at flimre i luften. Den sitrede i

månelyset – han tyssede på det og bøjede sig spændt frem over nellikens fjerblade, der kildrede hans ansigt.

I Giovannas søvn var der lyst solskin. Det skyldtes ikke hans mandolinspil. Det skød frem af hendes eget ubevidste indre som et hvidt kim i bælgmørk nat. Hun sad i en regn af solskin ude ved bækken i Poggibonsi med skødet fuldt af blomster og trak sine fingre op mod den pilende strøm. Vandet gled som stride perletråde gennem hendes hånd.

Med ét holdt strømmen op at rinde. Giovanna trak sin hånd til sig. Men vandet fulgte efter den som bløde kys. Der gled en hed luftning over hendes ansigt. Hun vågnede i måneskinnet, så et stort sort hår bøjet over sit bryst og følte brændende kys på sin hånd, der værnende havde lagt sig over hendes hjerte.

Giovanna besvimede ikke. Hun skreg ikke. Hendes sanser var i et nu klare. Hun huskede regnen og den åbne balkondør og kendte Rinaldos hårmanke. Med et ryk trak hun hånden til sig og sagde uden at løfte hovedet fra puden: "Men er I fra forstanden, menneske?"

Rinaldo rejste sig halvt og lagde sit ansigt tæt over hendes: "Giovanna, min elskede! tak, at I lod døren stå åben. Vågn dog op og se, hvem I har for Jer."

"Det ser jeg godt," svarede hun ganske højt. "Det er vist Eder, som trænger til at vækkes. Det koster kun et ord, og I er dødsens."

"Liv eller død i dine arme, Giovanna! Jeg slipper dig ikke."

Han omklamrede hende. Men hun greb ham i håret, som var det Judith, der ville ruske Holofernes' afhuggede hoved fra skuldrene. I et spring var hun ude over gulvet og rev en dør op. Han hørte allerede hendes skrig i sine øren. Men hun hviskede

kun hårdt og koldt gennem døren: "Beritola! Beritola! Stå op og væk på øjeblikket messer Leone!"

Han hørte nogen tumle derinde. Men han slængte sig foran hende og greb om hendes nøgne ben: "Giovanna, Giovanna, kom til dig selv! Se, hvem du har hos dig!"

"Kom I til Eder selv, herre, og forsvind den vej, I er kommet. Inden I får set Jer om, er det for silde."

Der lød støj og råb gennem dørsprækken. Lange ildstriber løb over gulvet ind i månestrimen. Han hørte tunge tramp som af vilddyrfødder og skelnede kondottièrens frygtelige slag-eder. Rædslen tog ham, da døren bragede op, og kondottièren halvnøgen svingede sin brede malchusklinge som et bøddelsværd.

Han slap Giovanna og styrtede i rasende hast mod balkonen, sparkede sin fod mod blomstervasen, så det sang helt op i hans knæ, svang sig over brystningen og havde lige fået tag i rebstigen med den ene hånd, da kondottièren var over ham og det skarpe, tveæggede blad susede mod hans hoved. Han dukkede sig. Klingen huggede i mørket, svuppede og sprang mod balkonens stenkant. Leone vidste ikke, hvor han havde ramt, men hørte et skrig. Kom det forfra eller bagfra? Han vendte sig et nu tilbage. Da han atter stirrede ned i dybet, så han skikkelsen tungt klatrende forsvinde. Den var allerede langt nede. Med begge hænder greb han i rebstigen, løftede dens hager af og smed den ud i mørket. Et svagt plump lød fra jorden og en tuden som af smerte: "Min hånd, min hånd, min hånd!"

Ammen holdt faklen mellem Leone og hans datter, da han vendte sig om. Alt blodet var sunket fra hendes hoved. Således

så hun første gang sin fader, som han måtte være i slagets brænding. Heden fra hans øjne sved hendes ansigt. Blodårerne bugtede sig som svulne blå orme helt op over hans isse. Hun kneb øjnene sammen. Hun rystede og følte trang til at åbne sit bryst i det skingrende skrig, hun hidtil havde spærret inde. Da blev hun sine knækkede blomster var. Myrten var trådt ned. Nelliken hang død ned fra balkonen, som stirrede den i dybet efter voldsmanden. Hun gjorde et skridt og bøjede sig over den. Hendes nøgne fod gled på noget blødt og lunkent, der ligesom krympede sig under dens vægt. Da hun trak den tilbage, så hun i fakkelskæret en afhugget nøgen hånd.

Da gøs hun, greb med hænderne op for sit ansigt, gik tilbage i sit kammer og styrtede sig næsegrus på sit leje.

Men mens smerteskrigene lød svagere og svagere op fra gadens snævre, skumle dyb, greb kondottièren den afhuggede hånd og lod alle dens ringe spille i fakkellyset.

6. Santa Fina

I de følgende dage vandrede hele staden op og ned foran Salvucciernes palads for at se på en afhugget hånd, der sad højt oppe over en balkon spiddet på naglen af en fakkelholder. Når solen rørte den, luede alle ringene på de gustne fingre.

Håndens ejermand lå syg lige overfor i et kammer, fra hvis vindue den blodige trofæ kunne ses. Udmattet af blodtab var det næppe lykkedes ham at slæbe sig hjem og lade sig forbinde. Striden mellem de to huse var standende som i de værste gamle fjendskabstider. Rinaldos moder stævnede Leone de' Salvucci for retten. Men dommerne kendte ham fri at være, fordi han kun havde værget sin datter og sit hus mod indbrud. Så lod hun ham ad rettens vej afkræve sønnens hånd. Men kondottièren nægtede at udlevere den: det var tyvs velfortjente og velkendte straf, at hans frække hånd var stillet offentlig til skue og skændsel på selve gerningsstedet. Tiden gik. På en vissen hånd lå der mindre vægt; men familien Ardinghelli tænkte på de tunge og kostelige ringe, og Leone de' Salvucci blev stævnet for uberettiget at have tilegnet sig kostbarheder, der ikke var hans. Men kondottièren tilbød retten at aflægge et besøg i hans hus; så ville den finde balkondøren tilspigret og ved hjælp af en brandstige kunne se, at de omtvistede ringe fremdeles sad urørte på tyvehånden. Retfærdigheden skulle ske fyldest: når tiden selv gav ringene tilbage, skulle det stå ejeren frit for at opsamle dem som nedfaldne frugter på gaden.

Den afhuggede hånd blev siddende som et skræmsel, hvor den sad. For Leone var mægtig og halsstarrig og førte et stort

ord i rådet. Men niddet efter de gyldne ringe og dyre stene voksede, jo længere den visne hånd holdt på dem. Himlens fugle eller tyvagtige findere kunne tilegne sig familiens lovlige ejendom. Og en tidlig morgen var der en af Rinaldos onkler, som skød til måls efter dem med sin armbrøst og pillede fingrene ned en for en.

Giovanna var skræmt. Hun gik ikke mere ud. Hun ville ikke høre borgerne tale om sig på gaden og ikke peges på fra vinduer og døre. Ingen skulle forske, om hun var glad eller nedslået, ingen skulle tyde hendes miner. Hun ville ikke mere betræde sit gamle værelse. Tanken om døren til balkonen fik hende til at gyse. Kondottièren lod den på hendes ønske sømme til. Selv flyttede hun ned i et af de skumle store rum, hvis hele lys kom fra et tilspigret vindue, der som et stort hækkebur vendte ud til byen. Her kunne ingen blomster gro. Giovanna havde heller ingen længere at passe. Kom faderen og bød hende nye kostbare nelliker, viste hun dem fra sig: de lugtede som blod. Der skulle intet vokse i hendes store celle, hvor mørket aldrig kom frem af krogene og aldrig kunne jages ud. Hun turde ikke engang gå nær til det tætte gitterværk af frygt for at møde øjne, der nysgerrigt var vendt op for at belure hende. Hun havde hørt, at de inde i Firenze holdt vilde løver i dybe kuler med glatte vægge af marmor, hvor deres kløer prellede af, og med store lemme til at fjerne fra gitrene, for at overmodige herrer kunne kildre de slappe nerver ved at gå over dyrenes hoveder og se deres afmægtige spring i luften. Hun havde en følelse af, at således stimedes ondskab og bagvaskelse udenfor hendes eget bur, og at de ville hovere, når hun nærmede sig stængerne.

Der var noget i hendes jomfrusind, som var kvalt, før det nåede frem i lyset. Lys og frejdig havde hun holdt hele sit væsen åbent for den ungdommens sol af lykke og kærlighed, der skulle gry over hendes hoved. Fra paladsets grå, klamme stengulve var hun en dag vågnet op midt i frihedens grønne græs; men nu var hun sky som den, der engang har rørt ved en hugorm bag den blomst, han vil plukke. Der havde været dulgt nyfigenhed i hendes spøgende afvisning af Rinaldo og hans ømme følelser, som tyktes hende forskruede og forløjede. Nu vidste hun, at elskov ikke var nogen skæmtefuld leg, men en drivende magt, der fik sine ofre til at klatre langs afgrunde for at erobre, et hidsigt begær med skoldende ånde og afsindige ord. Og nu hørte hun af Beritola, hvorledes der i byen snakkedes om den stakkels Rinaldo, som havde måttet bøde så hårdt for en ung snerpes skyld. Folk havde set dem tale sammen på voldskrænten, og Rinaldo forsvarede selv sin dristighed med, at den var ægget frem af hendes åbne balkondør og de vinkende blomster.

Så farlig og ond straf var der for at være ung og umistænksom. Således mistydedes en ung piges barnlige frygtløshed. Således hævnede en forsmået bejler sig på en uskyldig pige, der ikke havde anden brøde end den at sige Nej til hans begær.

Brændt barn skyer ilden. Men Giovanna havde ikke selv strakt blot en finger ud mod den farlige flamme. Den var udefra trængt ind i hendes kyske uafvidenhed og havde svedet hendes unge tillid bort som fnug af et frø.

Når Giovanna sad i halvmørket og drømte over de vesselhorn, hun selv syede ud i sin faders våbenskjorte med

sølvtråde i blødt fløjl, hvori fingrene sank som i mos, tænkte hun på, hvor nødvendigt det var at bære panser under dette bløde stof, et skjult og forræderisk panser, der pludselig kunne bide fra sig mod de stik, som trængte gennem det skønne dække. Og hun mindedes den unge florentiner, der ejede villa i Poggibonsi nær hendes faders, hans blide brune øjne og hans hvide jomfrupande under den lille hue. Hun så ham, når han kom med disse lange spændstige skridt, fjedrende i skoene, med den ene hånd stukket indenfor trøjens pelskant og den anden tegnende små halvmåner i luften. Når hun skulle forbi ham i den smalle gade, var han trådt til side, for at hun ikke skulle vige op mod murene. Han havde bøjet sig forover og lagt højre hånd på sit hjerte. Håret flød frem om hans kinder, og hun så ikke hans øjne, for de var sænkede, som hun selv sænkede sine, når monstransen blev båret forbi hende i kirken.

Var også denne skønne blide ærbødighed kun svig? Og holdt hans hånd kun op om et bankende hjerte, for at hun ikke skulle svides af dets glød. Hun havde set hans læber. Uden at tale vuggede de altid på et blidt forstummet ord: hans eget navn Gentile – Gentile – hvorledes måtte han ikke sige det?

Anderledes var det med den unge Domenico, som var kommet for at male den hellige Finas legende i hendes egen kirke, og som havde ført ordet, da de hyldede Giovanna med vinrankerne i Poggibonsi. Han kom stoltserende ad fliserne, rank og højbenet som tranerne derude på engen ved forårstide. Han havde sit dristige sideblik, som var det en ørn, der målte afstanden til sit bytte. Hans hår svulmede som nattemulm, den sorte luv spirede om hans hage og læber som skygger, der forgæves drives på flugt. Når hun var gået ham forbi, havde

hans læber spidset sig til hilsen som et kys. Hans øjne blev ved at se, og han førte hånden i en bue, som gjorde han et langt penselstrøg.

Giovanna sad i sit bur og vovede kun sit blik så langt frem, at hun gennem gaden kunne se over til loggiaen på podestà'ens palads og hjørnet af Collegiatakirken. Vinteren blev lang og ensformig. Da sneen faldt som et hvidt lagen over domkirkepladsen, blev det lyst for vinduet, som om himlen var faldet ned på jorden til hende, den himmel, hun ikke havde set så længe. Sneen lå i dage derude som et hvidt og strålende eventyr. Giovanna troede, den kunne bringe mirakler. Hver morgen listede hun sig til at kigge ud i den nyfaldne sne for at se, om der ikke engang igen som i vidundernes dage kunne stå grundplanen til en kirke ridset i det bløde stof.

Unge høje stemmer lo dernede på den hvide gade. Tre unge herrer kom vadende i sneen med høje træsandaler spændt under hosefødderne. De slængte kapperne overmodigt på de ranke skuldre. Domenico kendte hun straks på hans rejsning med den venstre hånd stemt i siden og det dristige sving af kappen op under hagen. Nu sloges de med sne dernede. De andre måtte være hans broder og hans svoger. Boldene krydsedes i luften. En slog mod hendes vindue, så den smuldrede og føg gennem tremmerne i løse fnug.

Hun sad frysende i sine skind og så på det hvide fnug, der lå mod ruden som et dun fra vingerne af vinterens store stærke svane, der fløj over by og land. Hvor de var lykkelige frie dernede – de boltrede sig gennem den strålende sne lige til kirkeporten, hvor de forsvandt.

Hvem der kunne følge dem ind i det lille kapel, hvor de stod og malede. Hun vidste fra Beritola, hvordan de stod derovre den hele lyse tid på dagen og holdt kalkvæggen frisk og satte deres figurer op til lyslevende billeder af den hellige Finas død og begravelse. De gik derinde bag gitret, ikke som tiggere med knæbøjning og kors, men knejsende som helgenindens fortrolige venner, der ikke behøvede at ydmyge sig, men steg op på stiger og genskabte den hellige Finas hjem, så alle kunne se, hun havde levet, og hvordan hun var død.

Giovannas egen fader fortalte om vidunderkunstneren derovre. Han malede biskoppen og kordrenge, så man kunne tage og føle på dem og se kirkefanen bevæge sig på muren. Blandt rådsherrerne om Finas båre havde den unge florentiner bedt kondottièren selv om lov til at male hans hoved, og han havde først tegnet det på papir så skarpt og livagtigt, som han bar det på sine skuldre.

En dag, da sneen var af jorden og lyset var ved at svinde af den skyede himmel, listede Giovanna sig alene over i domen, hyllet i sin hættekåbe. Hun gik til Santa Finas kapel, som hun ventede at finde tomt i det mørke vejr. Men gitret var lukket for, og bag det så hun en enlig skikkelse i en sid sort malerkittel stå på en stige med lange pensler i hænderne.

Giovanna angrede sin nyligenhed og bad på knæ foran gitret helgeninden tilgive sig sin brøde. Hun stirrede op mod det lange smalle marmorskrin over alteret, og hun så stjernernes gyldne prikker på den mørkeblå grund bag Madonna med de svævende engle.

"Du hellige Fina," bad hun, "hvis ånd bor på dette sted, lær mig din trøst at bie bunden til den samme plet, at være brudt og

vanfør i det svage ler, men at være stærk i ydmygheden og at kunne stige fra forkrænkeligheden til det karske liv i Guds nærhed. Som du er jeg bundet til denne harske og trange lille by, jeg kan ikke røre mig eller rejse mig af sjælelig svaghed, mine sunde hænder er uendelig kraftløse og ejer intet af dine visne hænders styrke, men lær mig –"

Gitret foran hende klirrede. Det blev langsomt skudt op, og hun hørte en røst hviske med en sær sølvagtig klang: "Træd indenfor, madonna, om I vil være Eders helgeninde nærmere."

Hun løftede ikke øjnene, mens hun rejste sig og gik ind i kapellet. Gulvet flød med spande og farvekrukker. Der blinkede bladguld spildt over marmorfliserne.

Ræd for atter at give efter for nogen nysgerrighed ville hun intet se. Hun knælede på altrets nederste trin og hævede ikke sit blik højere end til alterbordets underkant, der var hugget ud som en lang række små muslingskaller. Så lukkede hun øjnene og ville bede igen. Men alle tanker hvirvlede afsted i usammenhængende strømme, hvert ord gled for sig, og der kom ingen bøn af det. Andagten brødes bestandig af lysten til at se, hvad maleren tog sig for. Hun drejede hovedet. Dér stod han oppe på stigen, lænet ind mod væggen, og arbejdede lydløst, som var intet til udenfor den lille plet, hvor hans pensel bevægede sig. Giovanna skammede sig over sig selv og så bort til den modsatte væg.

Udvidede rummet sig? Gled væggen bort? Havde hun et syn?

Igennem en lille vinduesluge strøg lyset ind fra den blå dag over et bjerg med træer på. Der var hele mile ud af dette lille skår i muren. Frugter og vandflaske var at se på det lange træbord i baggrunden, og foran lå Fina stiv på sit bræt med sine

lange ben og fødder som skåret i træ, men med foldede hænder og med glorie om sit blege fine hoved med langt, lysende, udslagent hår, støttet lidt i vejret af sin ammes hånd for at se mod den hellige fader Gregors skikkelse, der svæver foran den åbne dør og omgivet af englehoveder lover hende en nær og salig død.

Giovanna flyttede sine knæ over det kolde marmorgulv og tilbad i et ukendt sværmeri dette dagklart fremtryllede syn. Aldrig havde hun set et mysterium som dette. Den hellige lille værkbrudne pige åndede deroppe på væggen, paven svævede ind ad døren som en sky, der lå et bjerg milefjernt bag den åbne skodde. Dertil kunne en flad kirkevæg bruges. De gamle malerier derhenne i skibet hang som vævede billedrækker i grelle brune og grønne farver ned om buer og piller. Men her lagde væggen rum til kirken, videde ud og lod levende skikkelser færdes i de nye rum.

Der gled trin bag hendes ryg over fliserne. Maleren skød med en lang stang en farvefunklende glasrude op, så det kolde vinterlys faldt ind. "Undskyld, madonna," sagde igen den sølvbløde stemme, "om her bliver noget koldt, men jeg må have lys til mit arbejde."

Uden at se på hende flyttede han stigen og steg op i højde med det åbne vindue. Han så ud i luften og dernæst på væggen, hans pensel begyndte at fylde tegningen af et tårn med en farve, han valgte udefra.

Giovanna havde rejst sig for at betragte den anden billedvæg. Den var endnu kun halvt færdig; men også her havde kunstneren fået muren til at vige, ja himlen selv til at rejse sig over den guldbrokades seng, hvorpå Fina hvilede i døden med

en silkepude under sit glorielysende hoved. Giovanna kendte brokadestæppet, og hun kendte kordrengene, som stod ved fodenden i hvide messehagler med kirkebanneret og lange vokslys. Hun kendte sin faders barske skægløse ansigt blandt rådsherrerne i baggrunden, og over deres hoveder så hun himlen i færd med at fyldes med tårnene fra selve byen. Det var San Gimignano, der rejste sig bag denne marmorniche, hvor Santa Fina lå på sit pragtleje og endnu efter døden gjorde mirakler. Giovanna så den gamle kvinde, der blev karsk ved at røre den dødes hænder, og hun så den stakkels blinde dreng, som troende knælede ved fodenden og trykkede helgenindens stive kolde fødder ind mod sine øjne, til de blev seende.

Giovanna mærkede ikke kulden, der strøg ind ad ruden. Hun så malerens skarpe profil fuglesnart dreje sig til og fra lyset. Hun så hans lange hvide hånd føre penslen i bløde og sikre strøg. Hvor øje og hånd levede sammen og skabte liv! Da hun gik, sagde hun stille hørligt: "Jeg takker Eder, mester, for den fryd, Eders herlige kunst har beredt mig."

Han standsede et øjeblik penslen og så skråt ned efter hende med et lille nik:

"I skal altid være velkommen, madonna, om I vil gøre mit arbejde den ære at betragte det."

"Og jeg forstyrrer Eder ikke, mester?"

Han smilede og sagde:

"Når jeg maler, madonna, forstyrres jeg ikke, om selve Guds moder stod bag min ryg og så til. Snarere er det, som Eders blik forstærkede mit."

Han drejede sig atter mod væggen. Hun fulgte endnu et øjeblik penslens lydløse skriftspor over kalken og gik.

På hjemvejen gennem den trange gade så hun ikke som før ind ad de sorte dørgab. Den hellige Fina lå ikke længere værkbruden derinde i kulde og fattigdom. Hun var opstanden til evigt liv og forklarelse på kirkens væg. Efter lange tiders dumpe angst for livet åndede Giovanna endelig ud i den befriende tanke, at der gaves magter, som var stærkere end elskovsdrift og brynde, end vold og begær, skaberkræfter som de, hun havde set røre sig i Domenicos levende hænder, i hans hoveds fuglesnare vendinger.

Hun ønskede ikke længere at eje Finas underkraft i sine fingre. I verden groede sot og nød mere hastigt, end nogen hånd kunne læge. Men hun ønskede at kunne drømme så stærkt og så levende som den stille maler ovre i Finas kapel.

7. Kysset

Blev Giovannas andagt forstyrret af Domenicos fresker, hans andagt blev det ikke af hendes besøg. Han arbejdede lige rastløst og syntes næppe at mærke hendes tilstedeværelse. Han spændte sine kartoner op, blandede farver, målte feltet ud og overførte det sidste af kompositionen på den våde kalk, uden at ofre et ord eller et blik på den, der så til.

Giovanna syntes, at Santa Finas kapel var det tryggeste og stilleste sted i verden. Som næsten usynlig tilskuer tog hun del i hans arbejde. Hun så billedet vokse færdig i livets egen dragt, der stykke for stykke dækkede de grove linjers skyggespil over den hvide kalk. Hendes øjne fulgte de skabende hænders tyste færd, og selv var hun sikker på, at han aldrig havde set genkendende på hende.

Men en dag stod han foran hende i hendes hjem. Kondottièren førte ham ind ved hånden og sagde: "Domenico Bigordi, der allerede er berømt over hele Toscana for sin herlige kunst, har ønsket at afmale dit ansigt, Giovanna. Jeg vil takke ham derfor og tror at vide, du vil det samme."

Hun måtte klæde sig i den samme lyse dragt med de rosenfarvede ærmer som den dag, Domenico første gang havde set hende på villaen i Poggibonsi. Og nu sad hun for ham nogle lyse dage i det tidlige forår, som kunne kendes under solsejlet på den høje terrasse, hvor Domenico havde valgt at male hende.

Hans øjne gik uhindret over hendes ansigt. Hun følte dem som et par milde solpletter, hun ikke kunne blive fri for, som snart var i panden, snart i hendes øjne og snart lå ligesom

varmende over hendes fugtige mund. Hun kunne på sin hud følge disse sorte øjnes ransagende flugt over hendes hage og hals. Hun fornam, hvorledes de sporede linjerne op. Kun sjældent nåede de hendes egne øjne, løb langs randen for pludselig at styrte sig i hendes eget blik. Da plumredes det klare spejl i hendes øje, og mulmet fra hans dybe stærke blik slørede lyset for hende.

Men uafhængigt af disse øjnes skiftende greb blev hans stemme ved at lyde med samme sølvbløde klang. Han fortalte alt, som det tilfældigt faldt ham ind, slagsmål i gaden, munkehistorier og kunstnerdueller; han beskrev festerne i Firenze, blomstermyldret langs Arnoen i forårstiden og de unge mænds høviske tilbedelse af deres udvalgte damer. Han fortalte om en ung herre, der lod sit portræt male til kun at ses af en eneste i verden og lod det sende til hende, hvem devisen i hans hånd gjaldt: *Tu mihi causa doloris* – du er grunden til min kummer. Men damen lod billedet gå byen rundt til alle sine veninder, og for hver den, der så ind i den elskende mands øjne, gentog billedet sin kærlighedserklæring på ringen mellem hans tommel- og pegefinger.

Domenico rejste sig midt i sin blide latter for at rette på hendes hoved. Han tog med sine kølige hænder varsomt om hendes kinder og drejede ansigtet frem i lyset. Han blev stående et øjeblik og så på hendes mund. Og som i tanker bøjede han sig ned og trykkede et kys på den, idet han lukkede sine øjne. Derefter gik han roligt tilbage, greb penslen og malede videre. Da hans øjne atter søgte Giovanna, sad hun ikke længere, men stod bortvendt ved trappen.

"Men madonna," sagde han med mild og uhyklet forbavselse; "er I syg? Hvorfor vender I Jer bort?"

Han bøjede sig over hende. Hendes læber skælvede og forrådte sig. Domenico besindede sig smilende ved at se denne munds blussen: "Stakkels lille uskyldige mund," sagde han, "tog den mig ilde op, at jeg fulgte samme indskydelse, som får den selv til at kysse en rose?" På ny nærmede han sine læber til hendes. Men hun undveg og sagde hårdt:

"Domenico, I glemmer Eder selv."

"Ja, madonna, for at se på Eder, men ikke for at krænke Eder. Tilgiv, at jeg tog fejl. Jeg har aldrig før kysset nogen rose, der har torne midt i sin krone."

Han sagde det med så uforstilt oprigtighed, at hun kom til at smile. Han benyttede sig af dette smil til at genoptage arbejdet. Mod sin vilje havde Giovanna atter sat sig. Men gråden blev ved at skælve bag hendes læber.

"Ser I, madonna" – hans sølvbløde stemme gik atter syngende over stok og sten, og hans øjne så forskende, som de plejede – "jeg begriber ikke, at I endnu ikke har trang til at give Eder ungdommens og skønhedens lykke i vold. I har dog aldrig set en rose, som i stedet for at lukke sig op bøjer sig ind i sig selv, som tænkte den: Jeg kan ikke unde andre at se min blomst helt udfoldet – hellere vil jeg fryse og falme inde i mit grønne svøb. Luk Eder dog op, madonna, og se Eders egen dejlighed, således som jeg ser den. Man straffer ikke bien, som lokkes af en blomst. Vort væsen er at elske, madonna. Al vor evne vokser deraf. Hvad er så naturligt, som at unge læber mødes. Jeg tænker ikke mere derover end over at ånde duft af en blomst. Elskov er for mig ikke en rus, men kilden til al styrke. Jeg hører

ikke til de narre, som brækker halsen på tagene i måneskin lig klynkende hankatte. Jeg har ikke engang nogen hånd tilovers at lægge på Venus' alter. Men Venus lægger sin hånd på alt mit arbejde. Hun fører min pensel. Tror i, kærlighed er en beregning, en handel? For mig har en ung mands kys nøjagtig samme værd som en ung kvindes. Men I, madonna, synes at holde elskov i høj pris, og jeg mærker, at et kys af Eder kan komme til at koste hals og hoved."

"Ja, messer Domenico, mit første kys står ikke i ringere pris. Det er des mere uerstatteligt, jo mindre Eders eget er værd. I tog simpelthen fejl af munden og bød i tankeløshed mig, hvad I plejer at skænke alle andre af Eders hjertes overflod."

Han bukkede og sagde let spydigt og langsomt, som ville han male hvert af sine ord på trætavlen foran sig: "Jeg gentager, madonna, at Venus vælger for mig. I elskov er det min eneste stolthed, at jeg aldrig har elsket uden *skønne* kvinder."

"I havde større ære af at have elsket én uskøn, messer Domenico."

"Og I havde større glæde af at føle sundt og naturligt og ikke som visse unge og dejlige mænd, jeg godt kender, for hvem kærligheden er et ordløst sværmeri. De sitrer af undseelse, når den tilbedte ser på dem. De tror, at luften, hun er gået igennem, efterlader en nimbus af lykke og andagt. De tror, at jorden helliggøres af et af hendes fodtrin. De tror, at et kys ville fornedre, at et favntag ville besudle. De hvisker kun deres elskov til den blide zefyr og beder den føre deres klage bort til de saliges øer. De slår øjnene ned som for solen, når den elskede går forbi. De ser ikke utilfredsstillelsen i hendes øjne, de hører ikke længslen i hendes suk. De er blinde og døvstumme og

fatter ikke, at den elskede først og sidst vil betragtes og kysses og høre, at hun er elsket."

"Ja, ja," hviskede Giovanna og skjulte hovedet i sine hænder, som lyttede hun ind i sig selv, til det første livstegn i sit sovende hjerte. "Og det var derfor, I kyssede mig, Domenico?"

Han stod forbavset over den ændrede klang i hendes stemme og så på hende med store vidtåbne øjne:

"Derfor? Madonna, hvad mener I?"

Hun så op på ham. Hendes øjne havde en flamme som lys, der er tændt første gang:

"Derfor, Domenico, at I ville sige mig, at I –"

Hun bævede tilbage for at tage ordet i sin mund.

Domenico betragtede hende længe. Hans ansigt blev hvidere og hvidere. Det var, som alt blodet veg sammen i to små røde pletter, der brændte på hans kinder. For første gang skjalv han for at tage ordet i sin mund. Hans læber mimrede for at tale. Endelig gjorde han vold på sig og sagde hæst:

"Nej, Giovanna, jeg kan ikke lyve for Eder. Jeg kyssede Eder for at se, om Eders blege læber kunne få farve, for at se Eders første rødmen. Nu har jeg set den. Men min egen kind brænder højere – og jeg har ikke længere lov at være i Eders nærhed."

Han bøjede sig hastigt og gik. Gik fra det ufuldendte billede, fra Giovanna, fra sig selv. Han red fra staden endnu samme dag, skælvende som en skyldner, skamslagen som en lefler, mærket af hadet i Giovannas øjne.

8. Døden

Meget tidligt på foråret tog kondottièren til Poggibonsi med sin datter. Hun havde intet fortalt ham om grunden til Domenicos bratte afsked. Men med sin brutale verdenserfaring og sin grænseløse forgudelse af sit barn begreb han, hvad han ikke så, og så alt, hvad han ikke begreb. Han havde gerne brændt San Gimignano af, havde det kunnet glæde hende. Nu var der intet, hun ønskede; han måtte selv tænke sig hendes ønsker.

Ved forårets komme var han på ny lange tider borte. Men villaen var vel beskyttet af pålidelige folk. Giovanna kunne trygt færdes indenfor dens grænser. Verden udenfor spurgte hun ikke til. Beritola fortalte hende, at den unge Gentile Cavalcanti var flyttet ind i nabovillaen og ofte red forbi på falkejagt; men hun fortav, at han en dag havde fået besøg af Rinaldo degli Ardinghelli, der gusten og med mørke bryn tøjlede hesten med venstre hånd.

Leone de' Salvucci kom en dag hjem fra Firenze og sad til bords i sin loggia. Han spøgte oprømt med Giovanna, lovede hende en god tidende til desserten og skræmte spurvene bort fra sit smuldrede brød. Med næsen i sit glas kyste han af en, der svirrede lige imod ham. Men spurven gik på, og først da den borede sig i brystet på ham, begreb han fejltagelsen, og hans øjne så over glasset en armbrøst blinke borte over muren.

Kondottièren sank sammen i sædet. Mundvigene gav blod, og han kneb læberne sammen.

Da tjenerne løftede ham og ville bære ham ind, rystede han på hovedet. De måtte bære ham op på terrassen og lægge ham

midt i solen på en af stenbænkene, støtte ham op med puder og vende ham i den retning, hvorfra skuddet var kommet. Gang efter gang truede han med sine knyttede hænder ud over brystværnet. Giovanna græd stille klynkende over ham. Da de åbnede hans vams og ville forbinde ham, skød han alle hænder til side og holdt selv krampagtigt sin ene hånd fast lukket over såret, så blodet piblede mellem fingrene.

Han fo'r op, da han kendte Rinaldos røst ikke langt borte: "Har I brug for mere, Leone Salvucci? I lod mig beholde en hånd for meget. Den venter kun på et ord for at sende endnu et tak-for-sidst i Eders skurvede gribbebryst."

Blodet randt som bække fra Leones mund. Han åbnede sine øjne, de var blå som råddent kød, men funklede af blod, da han vendte dem mod Rinaldo. Hans røst hvælvede sig som en brobue over en flod. "Snigmorder!" fik den skreget, så styrtede hvalvet sammen, og stemmen rallede i ruiner.

Til svar lød der en skraldende hånlatter. Rinaldo svang hoverende sin armstump i luften, daskende med det lange ærme.

Før Leones kuldeblå øjne igen sank ind i deres huler, så de Giovannas ansigt over sig. Tårerne dryppede hede i dem. Hendes læber bævede af et skrig, som hun ikke turde slippe.

"Det går ikke godt, lille Giovanna," hviskede han med et smil, der et øjeblik væltede blodet fra mundvigen. "Den klump jern, som har forvildet sig ind i min mave, afskar mig fra ordet, og dog taler den tydeligere end alle ord. Den var lønnen for din dyd, Giovanna, takken for, at jeg ikke gav dig til pris, således som det er sæd nu om dage, at unge pigers blu er til spot og ingen fader kan vogte sit kød og blod uden at lægges for had af

gadens vilddyr. Hvorfor kaldte du på din fader hin nat, Giovanna? Når skriger en kvinde, som har sin boler hos sig? Hvor er vore fædres strenghed, der valgte deres døtre retskafne mænd og lærte dem, at uden dyd har kvinden ingen ære, uden ægteskab ingen elskov? – Du græder jo over mig som et regnvejr, Giovanna. Du vil, jeg skal tie og lade mine ord flyde bort med mit blod. Nej, selv om de kvæles i blod, skal du høre dem. Du skal vide, at jeg tænkte på dit velfærd, inden jeg dør. Jeg var i dag i Firenze og har valgt dig en mand efter mit hjerte og efter dit eget, som forkaster løgn og tant. En mand af min egen slags, der ikke ser på en by som en samling skøgehuse, og ikke på unge piger som en flok vilde fugle, der selv finder behag i at jages af alle de høge og falke, som flyver under himlen. En mand, der bygger sit hjem som en fæstning og værner sin hustru som et klenodie, der ikke henlægges på alfarvej. Men en mand, der ikke vælger sig til hustru uden den, der ved at værge sin egen ære og ikke søger ægteskabet som en skærm for utugtige lyster. Ham har jeg valgt dig, Giovanna, fordi jeg tror, du vil vælge ham selv. Livet er ikke leflen med følelser, ikke leg med hjertet som med et legetøj, til det er slidt. Livet er at hugge med skarpe våben, at bygge skanser om sig og sin slægt. Jeg falder på den vold, jeg har rejst om dig, Giovanna, men jeg giver kommandostaven i dine svage hænder, og jeg ved, du ikke vil svigte. Du vil vise disse kvindeskændere, disse indbrudstyve, der sætter livet i at forføre og bedrage, at en ærekær kvinde af egen drift kender pligterne mod sig selv og sin slægts arv."

Hvert ord af den lange og fastformede tale kostede kondottièren blod, men han holdt den, som var det før et slag, og han behøvede intet svar. Hans øjne lå indsunkne under

panden. Han følte hendes bløde læber på sin pande. Hun tørrede det rindende blod fra hans mund. Hun knugede hans matte hænder. Mere løfte forlangte han ikke.

Derefter blev han grebet af en usigelig foragt for det, der var tilbage i verden. Hans hjerte var udtømt. Nu følte han kun jorden under sig som den uhyre kødkælder, hvor det går på livet løs at slagte ned for ikke selv at slagtes ned. Han havde set for meget kød til at tro på kødets opstandelse. Et råddent og navnløst ådsel var alle tings ende. Selv en stump marmortavle over hans knokler ville kun bruge et par øjeblikke af evigheden til at forvitre.

Hans døende vilje sled lågene op fra de halvbrustne øjne for at måle den verden, der skulle blive ved at leve uden savn af ham. Han så gennem en blodfarvet las af sit før så stærke syn en kold og ufølsom himmel og forbandede den, at den ikke styrtede ned og knuste alt det andet med ham selv. En akacie hvirvlede sit løv som pisket af storm. Hans blik sved som en lue over vin- og olivenhaverne. Han syntes, han sank i en sumpbund af ådsler. Hvor længe endnu skulle menneskene krybe om på den som vingeløse ådselfluer, der lægger deres hvide spy? Pludselig huskede han de fem hundrede dukater, staden Pisa var blevet ham skyldig. Hvorfor kom de ikke klingrende gennem luften og dalede over hans iskolde hænder? Nej, hvad varme var der i guldet, dette Djævelens metal, som menneskene reves om. Om al verdens guld regnede over ham, kunne det ikke redde hans liv fra den store kødkælder, hvor kejser og tigger lugter lige råddent. Han så menneskene trave i Pisa, som gjaldt det livet, skibe glide som vindfyldte kugler over havet, købmændene skrige og slå ud med armene på Firenzes

torv, mens skøder og forskrivninger raslede på vekselerernes borde. Alting støjede af liv. Men bi! Men bi! Hvirvler ikke somre og vintre i rasende hast over jorden? Blusser ikke blomsterne for straks at visne, druerne for at rådne? Flyver ikke døden som en pest fra mand til mand? Svæver den ikke over hovedet på hver, som er stolt af livet? Forbi! Forbi!

Leone de' Salvucci rallede, som skulle han løfte jordskorpen fra sit bryst. Hele den solverden, der flimrede over hans øjne, var kun det klappende låg til den store kødkælder. Det blaffede op og til, det kvalte ham i en forbandelse over livet, som blev efter ham, i den sidste forfærdelige tanke, at han aldrig havde været til, at han kastedes ud i intetheden som en dråbe, der aldrig finder sig selv mere i havet.

9. Hjertet

Kondottièren lå i skrin under kapellets flisegulv. Hele San Gimignano havde stået under sørgebaldakinen og holdt lysene over guldsvøbet om hans kiste. Jordefærden havde fået glans ved afsendinge fra rådet i Pisa, fra Sforzaerne i Milano, fra Medicierne i Firenze. Bannerne havde dannet en æresallé til hans kiste. Klokkerne gik over alle Toscanas stæder. Men på rådhusene stod der opslag med Rinaldo degli Ardinghellis navn, efter at herolder på alle torve havde udråbt ham som fredløs og forvist fra al jord under florentinsk banner.

Som en bølge var hæderen skyllet over den tapre Leone de' Salvuccis kiste. Men bølgen var trukket bort og fliserne faldet i fuge over ham. Dog, der var taget dødsmaske over hans barske ansigt, og han ville opstå i marmor med en nøgen klinge i sin hånd.

Hans datter knælede foran fliserne, hvor han lå. På de frisk tilmurede sten turde hun ikke træde. Kun hendes lange sorte slør lå ind over dem. Der brændte mange lys på alterbordet. De fyldte rummet med dødsmessens hede lumre luft, der endnu lugtede af røgelseskarrene. Og endnu bang ved kapellets marmorvægge som et dalrende ekko af sangen og præsternes røster, der for lidt siden var klasket fra mur til mur.

Giovanna blev liggende i timer, sløvt hensunken i sin sorg, der som en tung og kvælende tomhed havde fyldt hele hendes indre. Døden var hende endnu så ny og uforståelig. Som hun lå dér, kunne hun uvilkårlig give sig til at lytte, om ikke faderen pludselig skulle begynde at tale dernedefra, at rejse sig fra sin

søvn, at banke på stenen. Hvorfor stemte han ikke pludselig sine kraftige arme ud og sprængte låget fra sit fængsel og væltede stenen bort? Hvorfor råbte han ikke på sine tjenere, som han havde gjort endnu for få dage siden? Hvor kunne al denne styrke være endelig stivnet, dømt til evig hvile? Han var jo dog ikke taget bort fra jorden, ikke forsvundet, ikke opløst. Hun havde set hans ansigt i døden, hårdt, ubøjeligt, udtalende sin trods, næsten skærende tænder ad sin fjende, hvidt som en trussel. Skulle denne trussel aldrig få luft, denne trods aldrig sprænge ansigtets ro? Var døden som en tusindårig lammelse, der først skulle brydes af domsbasunernes brøl? Lå han kun dér og ventede med krummet tunge for at svare, med spændte muskler for at rejse sig? Hvorfor kunne da ikke hendes hede tårer dryppe gennem stenen og få de krampagtige træk til at løsnes og de knyttede hænder til at glide ud og de sammenbidte tænder til at sagtnes over en bøn og de grå strittende bryn til at glatte sig over en fredlyst pande? Fader, fader – føl dog, hvor din datter græder, du stærke og stolte sjæl, der var for stor til at elskes af flere end én, for vild til at begribes af små, feje og skulende mennesketrælle. Ligger du endnu i din kiste på post imod dine fjender? Har du endnu i døden skærpet dit ansigt til iskold foragt mod din morder? Frygter du, at dine fjender skal komme og triumfere over din svaghed i døden, og har du bidt dine tænder sammen over en forbandelse, som endnu efter århundreder skal stå at læse i dit visne ansigt? Fader, fader – hvad føler du nu? Mærker du ikke, din datter er her, den eneste, der så dig blød som et barn, sagtmodig som den hellige Cristoforo, når du løftede din lille pige på dine skuldre, den eneste, som elskede dig og som lever for at mindes dig.

Giovanna sukkede, så hun selv hørte det, og det sorte slør om hende knitrede. Der lød et andet suk. Lysene ligesom flimrede, idet hun hørte det. Kom det fra den døde? Hørte han hende under stenen, og svarede han på hendes suk?

Da hun rejste sig, var hendes knæ iskolde og stive af at ligge på de nøgne sten. Da hun ville gå, så hun en skikkelse, klædt i sort som hun selv, lænet mod væggen. Han rettede sig op, og på hans stumme foroverbøjede hilsen kendte hun Gentile.

Hun besvarede ikke hans hilsen. Men idet hun gik forbi ham, spurgte hun i en sagte tone:

"Hvad gør I her, herre? Død mands fred plejer selv hans fjender at skåne."

"Jeg kendte ham lidet, og jeg var ikke hans fjende, madonna," svarede han med en stemme, der var endnu sagtere end hendes egen. Og han vedblev at stå med hånden på sit hjerte.

Hun betragtede hans bøjede hoved – øjenvipperne skælvede under den hvide lokkeombølgede pande.

"Men I gav hans fjende skjul til at øve sit snigmord," sagde hun.

"Nej, madonna, jeg var i Firenze de dage; han snigmyrdede vort eget venskab. Eders sorg er også min."

"Jeg forstår Eder ikke, herre. I kendte jo ikke den døde."

"Eders sorg er min, madonna," gentog han og slog langsomt øjnene op uden at rette sit hoved i vejret. Hun havde aldrig set to øjne så store, så rene, så skønne, fugtige i blikket uden glans, ædle uden stolthed, brune og gyldent lysende. De så på hende, tilbedende og frygtsomt, men de skjalv ikke, de så fast og uden blink ind i hendes, de sugede hendes sjæl, de drog hukommelsen ud af hendes sind. Hvorfor stod hun her, hvorfor

var hun til? Hun måtte sænke sit blik til gulvet for at se af flisernes sorte og hvide mønster, hvor hun var. Hun måtte stirre på alterlysenes flammer for at besinde sig. Hun måtte gnide sine fingre om det sorte slør for at huske, at hun stod i sin faders gravkapel. Hun lukkede sine øjne, og møjsommeligt måtte hun samle sit livs begivenheder og grunden til hans død. Hun slog blikket op for at kende denne unge mand, som stod foran hende og med sugende øjne gentog de ufattelige ord:

"Eders sorg er min, madonna."

Hun løftede slørets lange nedhæng og lagde fligene endnu engang op om sit hoved, hvorved hun forøgede mørket, som var imellem hende og ham. Hun tøvede med at se på ham og skjalv, da hun opdagede, at han atter havde slået sine øjne ned. Så sagde hun i en tone, hvis blidhed forbavsede hende selv, for hun stræbte at gøre den hård:

"Herre, min sorg må I lade mig være ene om."

"Er I bange for at dele den med mig, madonna?"

"Jeg er slet ikke bange for noget, herre."

"Heller ikke for, at Eders fader kan høre os?"

"Netop når han hører os, frygter jeg ikke."

"Men I frygter ham selv. Han har lagt tugt i Eders hjerte."

"I tager fejl, herre. Han har lært mig, hvad frihed er. Han har lært mig intet at frygte."

"Jo ét, madonna!"

"Hvilket?"

"Eders eget blod!"

De kunne høre alterlysene syde. Giovanna følte blodet hamre i sine tindinger, så hun troede at høre det synge og dunke i gulv og mure.

"Der er en fejhed, som er større end al anden, madonna, den, ikke at turde følge driften i sit hjerte. Hvad hjælper tapperhed og blanke våben, knejsende gang og udfordring til hele verden, når hjertet sidder skjult som en trælbunden forbryder og bider i sin lænke."

"Og I tror, mit hjerte lider af tugt, herre, og lænker, min fader har lagt på mig?"

"Ja, madonna," sagde han og så fast på hende.

Giovanna holdt begge hænder for sit højtbølgende bryst: "Hvorfor kan I ikke vække min fader fra de døde og lade ham svare? Riv kun stenen fra hans nykastede grav og hån ham med dumdristig tale. Men jeg siger Eder, at for mig er han levende. Jeg slynger Eders beskyldning for fejhed tilbage. Mit hjerte tør gøre alt, hvad jeg vil. Han skal være mit vidne. Men han skal også være Eders."

Hendes røst flammede. Gentile nærmede sit ansigt til hendes, der lå dødningeblegt bag de mange sorte slør. Han rystede smilende på hovedet og greb om hendes behandskede hånd.

"Har Eders hjerte mod som mit, Giovanna?"

"Prøv!" svarede hun.

"I er mørkeræd, madonna?" sagde han og så på de mange lys. Hun rystede på hovedet.

"Lad os se," sagde han og sprang med lette bløde skridt hen til alterbordet og begyndte at puste lysene ud. Flammerne gjorde modstand. Så tog han sin hue og slog dem i lange flade dask, som dræbte han store guldfluer en for en.

Kapellet lå i mørke, som måtte det være aften udenfor. Kun en lang smal rude groede på den sorte væg som en dunkelgrøn

undervandsplante af lys, der trænger ind i et sunket skib. Og ind ad spalten var det, som den hellige Katharina skred med sin palme og sit knivbesatte hjul.

"Hvor tør I?" hviskede Giovanna. "I slukker den dødes messelys."

"Så ser han os bedre," hviskede han lige så sagte; "så ser han bedre modet lyse i Eders bryst."

Det var ikke egentlig mod, der lyste i hendes bryst. Hun sitrede, som begik hun helligbrøde på sin faders grav. Hun lukkede sine øjne og mærkede, at han trak i hendes slør: "Hvad vover I, herre?" hviskede hun næppe hørligt.

"Mere end I, madonna. Er I allerede bange for prøven? Og vil I blive bag Eders panser af sorg, i Eders svøb af gravtanker? Det må bort, før vi kan tales ved ansigt til ansigt."

Han viklede slørene af hendes bryst og hoved med blide hænder. Hendes amme havde aldrig taget så let. Der strømmede kærtegn fra disse nænsomme fingre, under hvis berøring håret om hendes tinding knitrede.

Han tog også hendes hænder. De skjalv i hans, og hun ville trække dem til sig.

"Begynder frygten, madonna?" spurgte han, og hun lod ham råde. Han drog handskerne af hendes hænder og kastede dem med slørene på fliserne. Selv rosenkransen gled af og skrattede på gulvet. Hun bøjede sig efter den, men sank blot lige i Gentiles arme, hvor han lå på knæ for hende og kyssede hendes kolde hænder, til hun følte dem brænde. Hun kunne ikke værge sig, ikke tale, ikke drage sig tilbage. Hun bøjede sig kun dybere over ham og mærkede hans hår som glat og tør silke lige under

sin mund. Med begge arme greb han om hendes liv og tvang sit hoved ind under hendes hjerte.

"Lad mig lytte," hviskede han, "lad mig lytte, om Eders hjerte virkelig har mod til at slå."

Ja, det slog. Det slog som en skræmt fugl i et lille bur, baskende med vingerne, flagrende, flygtende til alle sider for at undgå det spejdende øre, der klemte sig ind til burets tremmer for at høre det slå. Med sine lukte øjne mærkede hun selv, hvor det skræmte fuglehjerte gispede af angst, i blind rædsel for at redde sig, hamrende ud og ind, læggende sig, rejsende sig, sårende sine vinger til blods, med flyvende fjer og fortvivlet til døden. Gentile hørte dets vilde flaksen, og hvordan det sank til ro, til det bankede som med lange dirrende vingeslag: Ja-ja-ja i hans henrykte øre. Begge hendes hænder holdt om brystet, som var hun bange for, at hjertet skulle dryppe ud. Og hun følte hans kys rinde over sine fingre som lunkent blod. Han behøvede ikke længere at drage hende. Hun sank af sig selv i knæ, til hun lå på de glatte fliser over sin faders grav, besejret og sitrende, ræd for sin egen lykke.

"Kan du høre, stolte Leone de' Salvucci," hviskede Gentile, "kan du høre, hvordan din datters hjerte slår? Aldrig har dit eget hamret stærkere, når din hest stejlede i slaget og du jog dit jern gennem levende kød. Lyt, Leone, lyt og vær stolt!"

Hendes hænder holdt om hans hoved. Hun tog om det, som ville hun sanse det med sine arme og se det med sine fingre, skært og varmt og fast og blødt. Hun mærkede hans mund som en fugtig frugt, der åbnede sig under hendes berøring; hans øjenvipper glippede under hendes håndflader som vingerne af et møl.

"Stolte Leone!" hviskede Gentile. "Tak, fordi du lærte din datter at være kysk!"

Det store kirkerum lå skummelt med osende alterflammer, der blafrede som stjerner i stormluft. Røgelsesdampene drev som skyer under de sodsorte hvælvinger. Og i aftenmessen svajede præstestemmerne som nødskud, der steg og blev borte midt i rummet, mens svarene bruste fra gulvets dukkende skikkelser som mumlen fra åbne grave, som bølger af dumpt skyllende suk.

Giovanna hastede så stærkt, at hun ikke engang gjorde knæfald for hovedaltret og glemte vievandet ved hoveddøren.

Gentile fulgte hende. De stod på dompladsen og åndede højt op som de slanke tårne, der steg faste og sorte mod den lyse tindrende forårshimmel. Den rødmede som af mandelblomster.

Kondottièrens store hunde kom dem i møde og gik straks fra hans datter snusende til Gentile og logrede med de buskede haler.

"Ser du," hviskede Giovanna. "Også de kender dig og vælger dig til min herre, som min fader har gjort det."

Hun så på ham og syntes, han lignede de harniskklædte ærkeengle på alterbillederne, således bølgede lokkerne om hans fine kinder.

"Som din fader, Giovanna? Har din fader valgt mig?"

"Ja, Gentile, som jeg selv. Var du ikke i Firenze dagen før hans død? Og bad du ikke ham om min hånd, som du bad mig om at måtte dele min sorg?"

"Giovanna," svarede han og tog hende hårdt om håndleddet. "Drømmer du? Når har jeg talt med din fader? Var det kun derfor, du havde mod til at lade dit hjerte slå?"

"Gentile, mit hjerte slog, fordi jeg elskede dig. Men vovede du at favne mig på min faders grav uden ærefrygt for ham og hans blod?"

Han svarede ikke. Han så på hende med en uendelig bedrøvelse. Blikket blev så mørkt, at det fløj ud som skygger over hele hans ansigt. Han slap hendes håndled og sænkede sit hoved, så håret flød frem om hans hvide pande. Han sænkede sit hoved for den bønlige angst, der truede med at briste i gråd i hendes øjne.

"Nu kommer nok frygten, Giovanna," hviskede han blot.

"Nej, nu stiger modet," svarede hun. "Pris dig lykkelig, at Leone de' Salvucci er død. Men du skal kende, at hans datter lever. Jeg byder dig levvel, Gentile."

Hendes blik sprængte tårefloden og ramte ham som en pil.

Hun gik over pladsen, mens Gentile stod tilbage hovedrystende og mumlede: "Umuligt, umuligt."

Kondottièrens hunde blev liggende for hans fødder.

10. Manden

Den rige handelsherre Niccolò Mercatale var kommet ridende fra Firenze til kondottièrens jordefærd. Dagen derefter aflagde han datteren et besøg i Salvucciernes palads. Da døren åbnedes til salen, blev han stående udenfor tærsklen og spurgte uden at blotte hovedet, men bøjende sig for husets dame og eneste herskab:

"Tillad mig et eneste spørgsmål, madonna. Eders fader var min ven og min gæst dagen før sin død. Jeg har talt til ham om Eder og ønsker kun at vide, om han fik tid til at berette Eder om vor samtale, før – Gud straffe hans morder! – den ulykke hændte, som skilte Eder ved den kærligste fader og mig ved den bedste ven?"

Giovanna havde rejst sig og gik ham i møde: "Uden at nævne Eders navn, herre, havde han Eder i sine sidste tanker og fik med døden i sin mund sagt mig sit sidste ønske."

"Så takker jeg Eder, madonna, og forbeholder mig at gæste Eder på en tid, da sorgen igen tillader Eder at tænke længere end til den grav, der har taget, hvad der var Eder kærest i verden."

"Vil I ikke træde indenfor, herre, og hvile Eder i Eders vens hus?"

"Jeg takker Eder, madonna. Vi ses igen. Indtil da beder jeg Eder regne Niccolò Mercatale i Firenze for Eders nærmeste og hengivneste beskytter."

Han bøjede sig på ny og havde trukket sig tilbage, før hun havde set andet af ham end ansigtets vekselspil af rynker og

furer om en bred mund og om små øjne under opskudte buer.

Giovanna så kun én vej foran sig, og hendes øjne veg ikke til siden. Hun holdt sit hus stænget for Gentile og ville ikke gå til sin faders grav, før hun turde bede om tilgivelse for sin helligbrøde.

En uge efter red Niccolò Mercatale igen til San Gimignano med et talrigt optog af heste og svende. En del sendtes forud og meldte hans komme. De læssede af hestene og bar skrin og kister ind og udfoldede efter tilladelse deres indhold på et bord i den store sal.

Giovanna sad i sin armstol med sit sorte slør slået helt ned omkring sig. Beritola lagde dets svøb hen ad gulvet.

Da Niccolò Mercatale kom selv, stod tjenerne og holdt døren åben. Han bøjede sig, inden han betrådte tærsklen. De tog hans våben og hans store rejsekappe fra ham og fjernede sig, og han gik frem over gulvet, let og hastigt, skønt Giovanna straks så, at han haltede.

Da han stod foran hende, bøjede han sig igen, men ikke dybere end før, og sagde: "Jeg hilser Eder, madonna. Vil I værdiges at høre mig?" – Hun nikkede. – "Og ønsker I ikke mandligt vidne, der kan bekræfte retsgyldigheden af, hvad vi taler sammen?"

"Nej, messer Niccolò; min amme er næst mine forældre den eneste, jeg har haft tillid til."

"Som det behager Eder, er det også mig kært," svarede han, og først nu tog han den høje stive filtbaret af sit hoved. Det skinnede nøgent og glat uden et hår. Derefter hægtede han sin fine sorte atlaskeskappe, der var indvirket med lette sorte silkemønstre, fra skuldrene og stod nu i sin enkle, over brystet

rynkede klædeskjortel, der næppe nåede ham til knæene og blottede benskaden, idet han gjorde et sidste trin frem for hende. Hun sad slået af forundring over disse højtidelige forberedelser.

Atter bøjede Mercatale sig, denne gang så dybt, at hun kunne overse hans skaldethed lige til nakken.

"Madonna," sagde han med sin klare, lidt pibende stemme. "Dette skridt, jeg gør overfor Eder, sker i den fuldkomneste oprigtighed. Rettesnoren for al min vandel har været den ubetingede åbenhjertighed. Jeg behøver ikke selv at fremskaffe vidner på, at jeg i mine medborgeres omdømme dadles for måske alle andre laster og fejl end denne ene: at jeg lyver og forstiller mig. Jeg begynder ikke med at skjule mine mangler, og navnlig overfor Eder ville jeg mindst gøre det. Der er i Firenze parykmagere så duelige, at ingen behøvede blot at ane min hårfattigdom uden han og jeg. Men for min egen skyld går jeg ikke med hår, som ikke er groet på min egen isse. Og for Eders skyld vil jeg tilføje, hvad I ikke af selvsyn kan vide, at om jeg havde hår, så var det på mit nuværende alderstrin ikke brunt, men gråt. Skæbnen har fritaget mig for sorgen over de første sølvstænk og for fristelsen til at udrykke disse første forkrænkelighedens tegn, døden lader spire på vort hoved som milde rykkerbreve. Jeg beder Eder, betragt mit ansigt, madonna. Det er bart og nøgent og skjuler sig ikke under nogen art af sminke. Jeg ved, I vil finde, det har flere rynker, end noget skønhedsbegreb kan tåle. Jeg vil ikke en gang besmykke dem og fortælle Eder, at det er visdomsfurer, hvoraf hver enkelt har kostet mig mange vågne nætter og dyrekøbt erfaring. Rynker er slidmærker. Og mine fortæller kun om

dagligt og ufortrødent arbejde ved min skrivepult og over mine regnskabsbøger. Ligeså er det med mit ben. Jeg har lagt min kappe for straks at vise Eder, at jeg er min halten bekendt. Jeg kunne fortælle Eder, at den skyldes et sår i et felttog, som jeg engang har gjort under Eders fader, hvem Santa Maria del Fiore tage i sin varetægt! Jeg *er* blevet såret i krig, men mit ben har jeg simpelthen brækket på en landevej. Således er jeg ingen helt, og jeg forlanger ikke at blive regnet derfor. Det eneste, jeg fralægger mig, er at være en praler. Jeg er styg og halvgammel og ikke vindende. Min bedste dyd er den, at jeg ved det. Nu beder jeg Eder, madonna, sige, om jeg må fortsætte. Eller finder I det ikke, da stræk kun Eders hånd ud. Så tager jeg igen min kappe, I er fri for min tale, og jeg går bort uden nag."

Giovanna vinkede med hånden: "Gå I kun videre, messer Niccolò." Hun så ikke på ham, men lyttede med nedslagne øjne og blussede fint under sine sorte slør.

"Så vil jeg da sige Eder, madonna, at jeg for længst har begæret Eder til hustru af Eders fader. Og han har lovet mig Eders hånd, fra den var så lille, at den kun kunne rumme en brystvorte mellem sine fingre. Jeg skylder Eder at sige, at den eneste gang, jeg har båret misundelse til Eders fader, var, da han vandt Eders moders hjerte. Jeg standsede min bejlen, fordi jeg var den yngre, og Eders fader lovede mig det første, hans brud bar under hjerte, såfremt det blev en pige. Jeg skylder Eder at sige, at jeg har ventet trofast, til I blev stor, ikke for at kræve mit løfte indfriet, men for at gøre mig selv værdig til Eder. Sandt at sige, ligger der ikke stor vægt på kyskhed, når man er hæslig og frastødende af ydre. Men jeg har ment, madonna, at det hjælper til at forskønne et menneske at bevare en følelse dyb

og skær og ubesmittet, selv om det kun er til et lille barn. Det skyldfrie må elskes uskyldigt. Og således har jeg tænkt på Eder, og i de år, Eders opvækst varede, arbejdet, som arbejdede jeg for Eder. Jeg ved, I kan sige, at rigdom uden kærlighed er intet. Men min rigdom er netop samlet af kærlighed til Eder, ikke puget sammen af vindesyge, men vokset usynligt som I selv. Når jeg gav almisse, madonna, gav jeg i en lille piges navn, og når mine midler øgedes, velsignede jeg tanken på hende som al min velstands kilde. Jeg har her på Eders eget bord, madonna, ladet fremlægge alle de skøder og værdipapirer og al den mønt, som er mit eje, ikke for at prale – for penge er det dårligste, man kan prale af – men for at bede Eder efterse det med Eders øjne, fordi det er renterne af det pund, tanken på Eder har været for min sjæl, og fordi jeg først betragter det som nået til sit mål i det øjeblik, det kommer under Eders hånd."

Og Niccolò Mercatale haltede hen til bordet, skød låget fra guld og kostbarheder, udfoldede de store pergamentruller og slog de tykke regnskabsfolianter op.

"Jeg beder Eder, madonna, for at vurdere min rene og uforfalskede hensigt, at lade alt dette undersøge af Eders formynder, så at han kan give sit skøn over mit tilbud."

Giovanna stod ved hans side og klappede lågene til og rullede dokumenterne sammen.

"Min formynder har talt," sagde hun.

"Hvorledes?" spurgte Mercatale forbavset.

"Min formynder står for mig," sagde Giovanna. "Efter Eders første besøg har jeg ladet Eder indskrive for retten som den, jeg ønskede til beskytter."

"Tak for denne tillid, madonna. Måske bør jeg da ikke bede Eder om nogen større. Tilgiv mig, om jeg synes Eder ubeskeden i mine ønsker. Men jeg kom virkelig for at bede Eder blive min hustru. Eders faders løfte til mig binder mindre end snoren om denne rulle. Som Eders formynder er det min pligt at give Eder dette råd: skænk kun Eders hjerte til den, som I tør skænke Eders inderste og dybeste tillid. Giv mig ikke Eders hånd, når I føler, at hjertet ikke kan følge med. Al hvad lykke livet vil kunne skænke mig, er samlet i denne ene sum: at I føder mig en søn. Men ikke en søn, som bærer lønligt mærke af en kvalt og undertrykt attrå til en anden. Jeg vil kun elskes af Eder i fuld frihed, madonna. For min grimhed har ikke knækket min stolthed som mand. Jeg er stolt til marven af mine ben. Og trods mine modne år elsker jeg Eder hverken som formynder eller fader, men som mand."

Giovanna rakte ham sin hånd og sagde:

"Niccolò Mercatale. Foruden min fader har jeg kun hørt én tale som mand. Og med en mand vil jeg gifte mig."

Hun ville drage sløret bort. Men Mercatale sagde med et smil:

"O bær det madonna, til det byttes med et andet. Lad ikke Eders skønheds fulde solskin straks gøre mig blind."

Og idet han kyssede hendes hånd og længe stod bøjet over den, hviskede han:

"Det klæder stivbenet mand ilde at knæle. Men jeg bøjer knæ for Eder i mit hjerte, madonna."

11. Foråret

Da Giovanna red ind i Firenze, bar unge mænd blomster imod hende og strøede dem under hendes hests hove. Hun så de hvide liljer flyve i luften, og hendes fod i stigbøjlen førte slæbets guldbrokade frem mellem læber, der kappedes om at kysse fligen langs hestens flanke. Gentile alene bøjede sig ikke, men søgte hendes blik. Det traf ham koldt og uden genkendelse.

Da hun red op for Mercatales palads på Trinità-pladsen, regnede olivengrene fra alle vinduer over hendes hoved. Blomsterne føg for hendes fødder, da hendes brudgom hjalp hende af hesten.

Midt på tærsklen standsede Giovanna, som havde hun stødt sin fod på en blodrød nellikeblomst, der skinnede blandt alt det hvide og grønne. Hun så tilbage ad vejen, hun var kommet. Langt ud over pladsen var den plettet af samme røde stænk.

"Er det Eder, Niccolò Mercatale," spurgte hun, "som har ladet kaste disse røde blomster?"

"Nej," svarede han, "fra mine folk kommer de ikke."

"Sørg da for, at de fjernes fra tærsklen til mit hjem, hvor kun I har ret at kaste blomster."

Hun gik ikke ind, før de røde elskovsblomster var samlet op. Men i påsyn af Firenzes skønneste unge mænd kyssede hun sin halvgamle og hæslige mand. Han skjalv, som blev han nyfødt under dette kys.

Men udenfor stod Gentile og skjulte sit hjertes hulken.

Længere end til Giovannas tærskel nåede de ubudne elskovsblomster aldrig. De fejedes fra døren, før hun gik ind

eller ud. Luften i paladsets høje sale lå ren og kølig om hende, hvor hun gik. Og selv når Firenze sendte sin strøm af vittige og kåde mænd, af unge glimmersyge og hjerteletsindige fruer ind i de marmorblinkende rum, dæmpedes al vildskab og blev til ynde og anstand. Viddet glimrede som springvandsstænk i skæret fra Giovannas lysende skønhed. Kådheden blev skælmeri, attråen tilbedelse. Amor tog de vilde løver i manken og trak dem over fliserne, så de indtrukne kløer klirrede.

Når de unge florentinerinder kom alene på besøg, skred de ind i hendes stuer med en rejsning som gudinderne på oldtidens friser. På de slanke nøgne halse bar de deres perlekranse som Minerva sin ægis. Brokaden stod om dem som et panser af værdighed. På det kreppede hår lå fruersløret tyndt og hvidt og gennemsigtigt, således som de fine knopskæl sidder som fnug og hinder om en lige udsprungen blomst. Skælmen, der lurede i sjælen, var spærret inde bag øjets hvide perlemorsglans. De lange fine fingre trak ligesom talen på en usynlig guldlænke. Men pludselig kunne slørene henpustes i luften, guldlænken briste, den stive brokade knækkes. Skælmen sprang hovedkulds ud af de leende øjne, læberne spegte alle de sirlige ord i et vildrede af latter og spøg.

Giovanna lo som den lykkeligste. Hun havde en mand om sig, der forenede en faders nænsomme forsorg med elskerens ydmyge tilbedelse. Hver gang han trådte ind til hende, skete det med en hyldest og en ærefrygt, som var selve rummet hende en helligdom. Giovanna kendte sin faders stilfærdige skridt i hans forsigtige gang. Han kyssede hendes hånd, så sikkert som en troende korser sig med vievand, før han nærmer sig et alter. Han var grim, men hans grimhed var ham så bevidst, at

overlegenheden gjorde ham skøn. Alle rynkerne i hans ansigt var en klogskabsskrift, hun daglig læste bedre og bedre. Hele hans væsen bundede i selverkendelse og ikke i indbildning. Derfor var han hende mangfoldig mere mand end Firenzes skønneste ynglinge, der ikke kunne gå over et gulv eller sætte foden i en stigbøjle uden at tænke på at tage sig ud. Hun så med behag på hans glatte hovedskal, hovedets tilforladelige nøgne kerne, en fuldmoden nød, der er smuttet af blomst og blad, af svøb og has og bærer sin sidste runde form frem i solen. Hun fattede den i sine fine hænder som en stærk og sjælden frugt. Hans store, senede, skøntplejede hænder vandt hendes yndest ved deres karakterfuldhed, ved deres bevidste og sikre greb om enhver ting – som falkekløer om en stang. Og Mercatale var den første, der åbnede Firenzes hele rigdom af kultur og kunst for hendes unge tørstige sjæl. Han var vis i livet og i livets kunst. Han var en utrættelig vandrer i tankernes store hemmelige verden. Han hørte til Lorenzo den Prægtiges nye akademi af videnskabsdyrkere. De afdækkede Platons dybe, dybe brønd af visdom. Italiens skønneste vers levede på hans læber. Og han indviede hende i al den rige og fyrige kunst, der netop skød op af jordbunden som et strålende forår af glæde og talent. Kirkerne fyldtes deraf, hvælvingerne blomstrede, væggene sang af farver og skønhed. Mercatale viste hende det alt sammen. Saturns guldalder, oldtidens guder genfødtes i paladserne i en forårsdrøm så levende og kuldskær, som så man blomsterne krybe frysende ud af svøbene og det første blod fare dem op i kinderne i den rene stærke luft.

Det var selve Minerva, som kransede sig med olivengrene og indvirkede sin dragts tynde flor med Mediciernes skønne

ringmønster og skred over det friskspirede smaragdgrønne græs i susende sejrsfylde. Menneskenaturens oprindelige rå dyriskhed skildredes som en vildmandskentaur. Minerva greb kentauren i håret og ruskede ham tugtende i knæ.

Og frem af tidernes hav steg atter Venus, kysk og nøgen, trykkende hånden mod sine spæde våde bryster, med håret blondt og flagrende og skærmende lagt over sit hellige skød. I en muslingeskal førtes hun over havet, der vugger og skælver i blinkende zigzaglinjer. Solen har spundet det frie hav ind i sit gyldne net; det spræller som en fisk under de sitrende masker. Vindguderne puster med krydret ånde hendes lette fartøj over bølgerne. De spyer røde roser af deres munde, de hyller det skønne legeme ind i en brise af vellugt. Og hun glider som et fnug mod bredden, hvor hora'erne allerede står og breder hendes kappe blafrende i vinden til et favntag af alle jordens blomster.

Og laurbærlunden venter med sine blanke blade, stille som bronzeløvet i en krans. Og myrten takker sine bladfinner mod en evigblå elysisk luft. Stille glødende hænger guldæblerne på orangernes buskadser, lysende lamper i lundens grønne skumring. Men op af græsset stimer blomsterne under Primaveras slanke og svaje fodtrin. Primlerne går frem i klynger, der kappes om at røre ved den dejlige. De blå vinca'er kribler op over hendes fødder. Nellikerne har erobret hendes kjortel og sat sig fast i dens hvide dug. De vilde rosenranker slynger sig som arme om hendes liv. Hendes skød bugner som en kilde af blomster. Hendes hals er tynget af en engblomster-guirlande. Og højt på hendes blonde hår triumferer den hvide primel og den himmelblå vinca som et diadem. Som en kat

træder hun blødt på græssets myriader af blomster. Men Flora jager kåd og kysk over jorden i sit tynde tyll, flygtende for Zefyrs omfavnelse. Hun vil skrige, men roser og anemoner spirer ud af hendes mund i stedet for de straffende ord. Venus vandrer langsomt i svanger gang, tynget af sin røde guldvirkede kappe og af sit væsens løndom, og sænker sit hoved og taler stumt med sin løftede hvide hånd. Amor flyver som en svale over hendes hoved med tilbundne øjne og sigter sin pil mod de tre gratier, der opfører deres runddans med slanke lemmers spændstige lad hed over græsset. Den usynlige luft står om dem og favner deres legemer, så slørene krølles ind om hofters og midjers smækre rytmer. Og Merkur står halvnøgen i sin purpurkappe og skræmmer med sin heroldstav de lette hvide skyer bort fra den evigblå himmel.

Dette forår åbnede sin favn for Giovanna. Hun åndede hele sin unge rolige lykkelængsel ud ved dets bryst. Hun kom til Firenze, da byen var selve vårens residens. Blomsterstaden lukkede sig om hende. Men hver aften søgte længslerne ud med Arnoens rislende strøm, randt under overbyggede broer, langs kirker og tårne og forvitrede mure, ud i den skønne dal, hvor poplerne tegnede sig unge og sitrende mod tynd og farveløs luft. Fra sine vinduer på Trinità-pladsen kunne hun følge flodens gliden i dens stenede leje, dens tykke blanke arm som af rislende pulse, der hist og her hoppede blinkende over et trin eller brændte knudret om en sten.

I de milde forårsaftener, når solen var gledet bag højene og kun de hvide villaer lyste langs skrænterne som hvide skumblomster over jordbølgerne, vandrede hele Firenze hen

langs Arnoen i en veg og sitrende guldluft som fra fjerne store kirkelys, der ikke kunne ses. Og de vandrende bar blomster mod hinanden: narcisser, hyacinter og langstilkede liljer. De gik og drak skønhed ind af de dybe kalke. Og når skyggerne steg som et skummelt højvande i dalen og faklerne tændtes i de store ringe på paladsernes svære kvadermure, så kastede man blomsterne fra brobuerne ned i de rindende vande for ikke at bære dem med i hus, og Arnoen rislede alle blomsterne bort med sig. Folk søgte ind blandt tårne og mure for at høre faklerne syde og knitre i aftenblæsten. Bjergene åndede deres kolde sug ned gennem gaderne. Kampanilen, Bargello og Palazzo Vecchio skød deres stejle støtter højt op i natten over Firenzes lysblinkende dalkedel. Statuerne syntes at blive levende. De hvide marmorfigurer koglede i mørket. Spil og sang randt som spinkle strømme ud gennem tremmeskodder og ned fra altaner. I skyggen stod folk og drak dem med begærlige øren. Pludselig kunne natten opskræmmes af vild støj, gaderne ryste og skingre af ryttertog, der galoperede af sted med susende og gnistrende fakler. Maskeoptog og syngende skarer drog forbi. Lorenzo og hans venner fejrede deres fantastiske karneval som bacchanter, som Lunas stjernefølge, som venusdyrkere. Foran paladserne, hvor Firenzes skønneste damer boede, holdt de stille og svang faklerne, musikken lød til deres ære, blomster slog mod deres ruder, digte blev sungne, leveråb klang.

Ofte stod Giovanna i sit mørke kammer og så toget derude. Fakkelskæret skar hendes øjne. Hendes hjerte hamrede, når musikken standsede for hendes altan. Hun veg helt tilbage til den modsatte væg og stod i mørket med lukte øjne og lyttede.

Hun drak denne hyldest som en drøm, som en rus af et stort bæger, natten rakte hende. Hun kendte ingen af dem derude. Hun så ikke Gentile, der sad stum på sin hest, med brændende øjne og døvende sit hjertes hulken. Berust af sangen og leveråbene strakte hun sine hænder ud mod sin husbond, hun følte hans varme rynkede hud, hørte hans høje smidige stemme og fandt kærligheden ved hans bryst.

Gentile elskede hun kun i sin sjæls dybeste ubevidsthed, i de tavse søvndybder, da alle hemmelige porte springer op og sjælens jordfæstede løndom ånder som et lig i sin kiste. Når bevidstheden atter vågner, har den aldrig været til. Livet viger fra den som lyset af et skrin, der loddes til. Gentile – hviskede det i hendes sjæls kim, således som en plante tænker – Gentile – Gentile – hendes fingre krummede sig, som følte de over hans lokkers lune og tørre silke. Hun åndede hans elskov som en kilde på bunden af sit hjerte. Gentile – hviskede hun og vågnede og vidste intet. Kun hjertet hamrede som en skindød mod sit kistelåg. I morgenlyset så hun ved sin side Mercatales gamle furede ansigt halvt forvitret af søvnen. Hun vakte ham for at se livet igen stramme de slappe linjer og for at se glæden tændes i hans øjne ved synet af hendes morgenblide ungdom.

Og hun fo'r til vinduet og så Arnoen flyde dernede som en guldskællet slange i solen. Duerne blinkede som hvide fnug i den gennemsigtige luft. Foråret skred ind ad alle Firenzes porte med blomsterbugnende kurve fra de solfyldte dale derudenfor. Blomsterklyngerne gik om på gaderne i funklende farvepragt. Hun stødte en skodde op og følte, at blomsterduften allerede havde fyldt staden.

12. Barnet

Engang slog Giovanna øjnene op af en lang bedøvelse og så foran sig Niccolò Mercatale, der holdt Gentiles hoved på sine arme.

Hun hvinede hans navn, højere end hun havde skreget, da hun fødte sit barn, og hun faldt igen i afmagt. Som et langt og ustandseligt ekko af hendes skrig lød en sår og spæd og rasende gråd, et menneskes første hilsen til livet. Så længe græd det, til hun samlede sin bevidsthed og sit mod og igen slog øjnene op. Niccolò var borte, men hendes amme bøjede sig over hende.

"Barnet –" hviskede Giovanna.

Beritola svarede ikke, men kyssede hendes øjne til.

"Barnet –" hviskede hun. Da svarede det selv. Hun følte svaret i sit blod. Det lå fastsuget til hendes bryst og drog løndommen op af hendes sjæl, sugede dybt igennem trods og forhærdet stolthed ned til kilden på bunden af hendes hjerte. Det sugede for livet. En skygge, en drøm lå ved hendes bryst og drak sig livet til, vandt form og legeme, blev levende, blev fast, blev tung. Løndommen i hendes sjæl var udrevet af hendes væsen, lå blottet og selvstændig og levende og sled med småbitte negle i Giovannas kyske hvide bryst.

Hun græd og græd og skottede gennem tårerne til det lille sugende barn, som var hun bange for at se det vokse og vokse og blive større end hun selv. "Gentile –" hviskede hun og troede at møde Gentiles blik. Han lå igen under hendes hjerte og lyttede til dets slag. Hun havde bragt Gentiles øjne til verden. Barnet så på hende med det lange stumme blik, som Gentile

sendte hende, når han stod dernede på Trinità-pladsen og stirrede efter sin tabte lykke, et blik af en nøgen sjæl, et blik af længsel, af tilbedelse, af uforsonlig stolthed.

Giovanna sov i en salig døs, som forlod livet hende langsomt for at suges op af denne lille grådige mund. Hun ønskede at dø således, at tømmes for liv som en plante for saft, at udtørres, at visne. Alle strømme i hende ebbede, hendes hjerte forblødte, hendes sind blev borte. Hele verden blev kun dette skarpe og tærende lille sug i det venstre bryst.

Hun vaktes ved at føle læber blødt på sine og ved at høre en stemme hviske:

"Tak for min søn, Giovanna. Tak for min søn."

Da vågnede hun til virkeligheden som brændt af et svidende jern. Hun vendte tilbage til livet og så Mercatales taknemmelige øjne.

"Nej," sagde hun og rystede af rædsel. "Nej, Niccolò, jeg kan ikke lyve for dig. Jeg har løjet for mig selv en eneste gang, men ikke for nogen anden. Og jeg vil ikke lyve for dig, om så sandheden skal koste mig livet."

"Rolig, Giovanna. Væk ikke din og min søn. Se, han sover over dit bryst."

"Han er ikke din søn, Niccolò."

Mercatales ansigt glinsede af sved. Han kyssede hendes pande og sagde:

"Du har ret, Giovanna. Du har ret i alt, hvad du siger. Tal blot ikke mere, men lov mig at sove."

Han var meget bleg, men han gik bort.

Da han nogle timer senere vendte tilbage, satte han sig ved sengen og så længe på hendes store, grådsvulne øjenlåg.

Gennem sine tårer så hun, hvem der tog hende i hånden, og hun sagde:

"Du kan dræbe mig, Niccolò, men ikke for utroskab. Jeg siger dig endnu engang: Han er ikke din søn."

Han rynkede sine brynløse øjne og ville rejse sig; men hun greb med begge sine hænder i hans fingre og holdt ham tilbage: "Nej, Niccolò, du skal blive. Jeg har ikke født dig en søn, men jeg har bragt min egen brøde til verden. I alle de dage, jeg har været din hustru, har jeg ikke en time været dig utro, selv i min tanke. Al den stund, jeg har kendt dig, har jeg været stolt for din kærlighed og taknemmelig for den lykke, du har skabt mig. Ædlere mand end du findes ikke i Firenze og ikke i alverden. Jeg siger det med hånden på et sakrament, for jeg har din hånd i min."

"Så tal, Giovanna, at jeg kan forstå og ikke skal fortvivle."

"Niccolò, du min faders ven, min husbond og beskytter, lad mig skrifte for dig, som var det for min fader selv. De mænd, jeg har kendt før dig, var ikke mænd. En ville øve voldtægt mod mig. Han sneg sig ind i mit kammer om natten som en tyv. Som en tyv mistede han sin højre hånd. Men hans venstre gav min fader døden. Der var en, som ville lære mig at lefle og give mig smag for den drik, som al letsindig ungdom rækker hinanden fra mund til mund, som var kærligheden et brøndbæger på offentligt torv, hvor alle slukker deres fælles tørst. Men jeg var stolt og slog bægeret fra mig. Så kom der en, jeg elskede uden at vide det. Han fik mig til at lytte efter mit eget hjerte. Jeg hørte det slå mod ligstenen på min faders grav. Jeg beruste mig i mit eget hjerte. Han tog mig i sine arme, samme dag som jorden havde lukket sig over min fader. Hører du, Niccolò: han forførte

mig til helligbrøde. Han tog mig i favn over låget af min faders kiste. Og jeg skændede min egen slægts blod. Da jeg vågnede af min rus og min brøde, ville jeg lyve for mig selv, og jeg sagde: Dette har *jeg* ikke vovet, fordi jeg elskede, men kun fordi jeg anede, det er denne mand, min fader har valgt mig, og dette har *han* kun vovet, fordi han har lovet min fader at ægte mig. Men ak, Niccolò, straks da jeg forstod, at vi begge – jeg som han – kun havde lydt vore sansers vilde drift, kvalte jeg svagheden i mit hjerte. Jeg begreb min brøde, og jeg tilsvor mig selv at hade ham, som havde lært mig mit blods vilde vold at kende. Dagen derefter kom *du*. Du gjorde mig stærk."

Mercatale sagde med bortvendt hoved: "Du havde været stærkere, Giovanna, om du havde fulgt dit blods røst. Husker du, jeg sagde, at jeg ikke ønskede din hånd, uden dit hjerte fulgte?"

"Men jeg, Niccolò, fulgte kun min trang til at elske mandigheden, styrken, den uforfærdede åbenhjertighed. Jeg ville sejre over min egen svaghed. Og jeg elskede hvert af dine ord til mig, din viljes renhed, dine tankers kloge, klare og faste strøm. Du talte som min egen drøm om stolthed og styrke, som min egen fader. Derfor valgte jeg dig og ikke – Gentile Cavalcanti."

"Hvorfor nævner du hans navn?" spurgte Mercatale, og alle rynkerne i hans ansigt skjalv. "Elsker du ham endnu?"

"Nej," sagde hun fast og græd længe. "Nej. Om han så fik stenene til at tale, skal han aldrig få mig til at tro, at han virkelig har elsket mig."

"Og dog ved hele Firenze," sagde Mercatale, "at han elsker dig."

"Men du, Niccolò, ved, at jeg ikke har skænket ham noget blik eller nogen tanke, siden jeg lod hans røde blomster feje fra min tærskel."

"Hvad ved jeg om dine tanker, Giovanna?" sagde Mercatale bittert. "Og hvad ved du selv? Se på dit barn. Hvad hjælper det, at du ikke har skænket ham nogen tanke, når dit skød har skænket ham en søn."

"Mit skød har gemt min skam," klagede hun. "Og jeg har bragt min glemte brøde til verden. Var jeg blot død! Gid du ville give mig døden, Mercatale."

"Døden er en dårlig trøst, Giovanna. Se, *jeg* bliver ved at leve, skønt jeg er uden arving. Og jeg bliver ved at elske, skønt det er uden håb. Giovanna, Giovanna, når gammel mand elsker, høster han golde strå, og han har fortjent det."

Giovanna gjorde sig hård. Hun ville ikke mere lægge sit barn til brystet, ikke mere se det. Der måtte skaffes amme til det. Dage og nætter lå hun i vildelse og kæmpede med moderlængslen i sit hjerte. Mælken sugede i det spændte bryst, som skreg den tyst efter barnets mund. Men hun ville ikke. "Jeg rejser mig ikke af min seng, Niccolò, med mindre I gør min vilje," sagde hun.

Langt om længe fulgte Mercatale hendes begæring og lod barnet bære til Cavalcantis palads. Han lod ammen stå med det i læ af porttrappen og gik selv frem mod husets herre, som han så vandre rundt om søjlegårdens springvand. Da Mercatale nærmede sig, stod han stille på flisernes tøsne, svarede ikke på hans hilsen, men betragtede snefnuggene, der smeltede bort i kummens mørke vand.

Mercatale trådte tæt hen til ham og sagde halvhøjt:

"Gentile Cavalcanti, jeg bringer Eder fra min hustru noget, som er Eders."

"Hvilket?" spurgte Gentile i en spydig og bitter tone. "Måske mit eget hjerte på et fad?"

"I hvert fald Eders eget kød og blod på et par arme," svarede Mercatale stille med et underligt smil.

Gentile blev rød og greb med hånden i springvandets tynde stråle.

"Mit eget kød og blod, messer Mercatale?"

"Eders søn," svarede Mercatale og pegede tilbage til porten.

Gentile rørte sig ikke af pletten. Men Mercatale trak ham i kappen og hviskede hårdt og bestemt:

"Min hustru har født en søn, som hun påstår er Eders. Hun sender Eder barnet og siger Eder gennem mig: Således som hun sender Eder dette barn, således udsletter hun af sit liv det sidste minde om Eder."

"Messer Mercatale," sagde Gentile i tunge stød, der bankede som af blod. "Svar Eders hustru, at vil hun give mig en søn, så må hun selv først komme til mig. Jeg tager ham ikke af andre hænder end af hendes."

"I glemmer, hvem min hustru er. Kyskere kvinde tindes ikke i Firenze og ikke i alverden."

"Hvad er kyskhed, messer Mercatale?"

"Kyskhed, Gentile Cavalcanti? Kyskhed er stolthed."

"Sig monna Giovanna fra mig, at hendes kyskhed er fejhed."

"Og kalder I det fejhed, at en moder sender sit nyfødte barn fra sig? At hun frivillig, for at være uden svig, siger til sin ægtefælle: Dette er ikke Eders søn. Og hvad kender I til

kærlighed, når I ikke styrter på knæ for et barn af Eders eget kød og blod?"

"Kærlighed, messer Mercatale," sagde Gentile stille og hovedrystende, "er for Eder forplantning og faderlykke og en dydsiret hustru. Ak, jeg elsker for kærlighedens egen skyld."

"Sandelig," sagde Mercatale og gik hastigt mod porten, "så er dette barn ikke Eders. Det skal være mit. Det skal bære mit navn og være min arving."

"Ja, med rette," råbte Gentile efter ham.

"Hvad er det, I siger?" spurgte Mercatale; han vendte tilbage og greb begge hans hænder. "Hvorfor smiler I således?"

"Endnu har aldrig et kys kunnet avle et barn, messer Mercatale. – Men i barselfeber kan der også siges noget sandt. Og nu har Eders hustru sagt mig, at hun elskede mig. Har jeg ikke lov at være glad?"

"Hvad er Eders glæde mod min?" lo Mercatale og gik strålende bort med sin søn.

13. Falken

Gentile Cavalcanti red fra Firenze så fattig som den falk, der vekselvis sad på sadelbommen og på hans venstre hånd. Når den hoppede, ringlede bjælden om dens gule fødder. Den klang lokkede hverken svend eller tjener til at følge ham. Tog han hætten af dens hoved, spejdede den efter bytte med to mands sult. Den var hans sidste rest af rigdom, den var hans forsørger.

Ti år af sit liv havde han brugt for at bevise sit hjertes dame, at han elskede hende. Ikke et blik havde takket ham for hans tjeneste. I ti år havde han ødslet al sin ejendom for at tegne hendes navn i fester. Gnisterne var regnet sporløst til jorden. Alle hans dage var skvulpet som bølger forbi paladset, hvor hun boede. Ikke en blomst fra hendes hånd var faldet i deres strøm. I ringspil og turneringer havde han båret hendes navn og hendes farver. Gennem træ og jern var hans lanser trængt. Men hver pil var prellet fra isen i hendes blik. Hans dukater var blevet til digte til hendes pris. Hans guld var blæst bort i fanfarer og klimpret til støv til hendes forherligelse. Alle Firenzes unge levemænd havde drukket på hendes skønhed og på hans pung. Alle i staden havde hørt canzonerne til hendes ære. Hun alene satte sin ære i ikke at høre dem. Alle havde set Gentile Cavalcantis optog, der drog over Trinità-pladsen langs Arnoen ud i blomsterdalene eller op i de friske bjerghøjder, snart som romerske cæsarer, snart som Konstantinopels kejserkohorte i guldblomstrede kjortler, med spær og klingende spil, med funklende stene på hestenes bringer, med hunde og ørne og falke, Gentile selv med en spættet panter på krydset af

sin hest. Hilst af hele staden drog de ud til jagt og turnering. Men hun, hvis navn deres eneste banner bar, sad roligt ved sit vindue og løftede ikke sine øjne, når toget kom forbi og blomster og leveråb slog mod hendes mure. Alle kendte hendes billede på Domenico Bigordis fresker. Hun alene søgte det ikke på kirkevæggen.

Om Venus selv havde boet i Firenze, kunne hun ikke have haft en festligere tempelvagt. Gik hun til messe, stillede den sig op i to lange rækker med tykke brændende vokslys. Men ak! hun lod sine tjenere gå forud og slukke lysene for hvert skridt, hun tog. Således havde hun slukket alle flammerne, han lod brænde på hendes vej, og aldrig bønhørt ham med noget blik eller smil. Hans rigdom var svundet som røgelsesskyer foran gudindens billede. Og han standsede ikke sin tilbedelse, før den sidste sky var fordampet. Hymnerne var forstummet, Venusgarden opløst, vennerne forsvandt, og Gentile stod fattig og ensom foran et palads, hvis mure ikke havde været mere ufølsomme end det ansigt, han i ti år havde spejdet efter.

Gentile red fra Firenze så fattig som sin falk. Den var ham mere tro end alle vennerne. En af dem havde for at gøre ham en tjeneste budt ham tusind scudi for den. Men Gentile havde før solgt sin egen sjæl.

Han red til sin lille ejendom i Poggibonsi. Årene havde ikke forbedret den. Jorden lå forsømt. Vinen var forvildet. Vej og sti borte under ugræs. Murenes kalk var veget for mos. Trapperne faldt i sten af ælde. Men Gentile fandt tag over sit hoved og levede nødtørftigt med en gammel bonde og hans kone, der lige tog fra jorden, hvad livet kunne fristes med: urter og grønt og

den sure vin. Trængte han til kød, måtte falken skaffe det. Han jagede på sine øde jorder harer, høns og traner.

Ensomheden bragte ham lise. Han nød at være glemt og forladt. Han spiste kun, når sulten drev ham. Den tarveligste kost smagte. Nagede attrå og skuffelse på hans sind, vandrede han sig træthed og lede til. Han gik, til han ikke orkede at tænke. Når han sad ved sin halvt sammensunkne kamin og drejede spiddet over ilden, sugede hans øjne glød al den varme lue. Han drev det til at smile ad sig selv, som i så mange år havde drejet sit eget hjerte på spid over kolde flammer. I regnvejr gik han udendørs og så dråberne splintres som glasperler mod jorden. Således brast al jordisk lykke. Det gjaldt om at nyde lysspillet i denne bristen. Ubevægelig sad han i sit nøgne kammer og så fugten drive over kalkflagerne og danne sære figurer. Han skelnede ansigter deri, hele rækker af hoveder som dem, der havde spist ved hans bord. Han kendte smilet om en mund, en hånd, der svang pokalen i luften, par, som favnedes. Eller vilde svulmende floder, stejlende bjerge, træer, der stod på spring ned i afgrunden, store skumle søer. Han skelnede Giovannas profil, hendes øje stirrede oppe fra et hjørne, et øje, som blev borte, når han så lige derop. Eller han så sporet af hendes fod, som var den præget ned i sid sumpbund.

Allervagest drømte han, når han sad på engen ved forårstide og hørte bækken risle. Den sladrede om den lykke, han havde jaget efter. Al hans elskov blev til sladder. Et sted langt borte sad hun og lo sig fordærvet over alt dette kærlighedstiggeri. Hendes latter kom susende over græsset som selve den lille bæk, der klukkede ved hans side og sagde med hendes stemme: Her har du mig, store dumme og ulykkelige dreng. Le dog! Le!

Falken ringlede med sin bjælde over græsset. Den havde fået fangst. Gentile havde skåret indmaden af en fugl og kastet til den. Den dansede uden hætte om sit rygende bytte. Med halvtbugede vinger hvæsede den af frihed og sult. Gentile slængte sig på ryggen og så lige op i himlen. Han havde fået blik for skyernes forvandling. Deres fantasileg var evig og ustandselig. De hyggede og de tårnede i hvid sne, der brast sammen og smeltede. De rullede som tordenskyer om et brølende gudeansigt, der skar tænder i lynild og knurrede som løver i bur. De bovnede og svulmede som kæmpedrager med rejste kamme. Snart efter lå de kun som perlehvide fiskeskæl spildte over blåt vand, som blade tabte af en rose fra Zefyrs vinger. De gled som skibe med kuglesejl hen langs jordens kreds og sank til bunds og var borte uden skibbrud.

"Pas på din falk, herre!" sagde pludselig en høj stemme. Falken hvæsede og bjælden kimede. Gentile så en slank halvvoksen dreng, helt klædt i sort silke, løbe om efter falken med dens røde hætte i hånden. Han ville trykke hætten over dens hoved, men falken huggede truende efter hans hånd, hver gang han søgte at gribe den i halsen. I sin iver mærkede han ikke, at han drev den længere og længere bort fra dens herre.

"Kald på den, herre, eller den flyver bort!"

Gentile fløjtede, og falken kom strygende lavt over græsset og plantede sig på hans skulder. Drengen fulgte den med henrykte øjne og klappede beundrende i hænderne: "Må *jeg* give den hætten på, herre?"

"Prøv, om du kan," sagde Gentile smilende. Hver gang han kom med hætten, huggede falken efter ham. Der løb blod fra hans fingre, men han blev ved.

"Lad mig!" sagde Gentile. Falken klippede med øjnene, dukkede hovedet og skød lågene sammen, endnu før han trykkede hætten ned.

Først nu så Gentile ret på den smukke slanke dreng. Hans ansigt brændte. Øjnene strålede. Han havde tabt huen af sit lange sorte hår, hvis lokker slog om hans kinder.

"Må jeg bære den, herre?" bad han.

Gentile satte falken på hans udstrakte arm. Han vejede den elastisk op og ned, strøg den kærtegnende over vingerne og kyssede den på det bløde, hvide bryst.

"Jeg elsker din falk over alt i verden, herre. Må jeg gå med dig på jagt?"

Gentile blev glad ved hans glæde og tog ham med. Han bar falken, som kunne det være en monstrans. Han fløjtede ad et par hunde, som kom luntende nede fra sivene. Han dansede for dem og pegede på falken og lod sin hue blive liggende og stormede pludselig af sted.

Gentile lærte ham jagten. Han blev ivrig, som han ikke havde været i år og dag. Han opfriskede alle kunstens regler og fif. Han søgte efter sjældne fugle. Hundene jog dem op, og falken slog til vejrs efter dem.

Gentile spurgte ikke drengen om navn eller herkomst. Han gad hverken mindes mennesker eller forhold. Han ville intet vide om egnen og dens beboere. Alt var ham ligegyldigt som det græs, han trådte på. Drengen søgte ham af sig selv hver dag på samme sted. Han bragte duer med for at hidse falken på dem. De tamme fugle ydede ringe modstand. De sank tungt og klodset i luften og blev liggende i græsset. Hverken Gentile eller

drengen kymrede sig om dem, efter at falkens kløer havde sluppet dem.

En dag bragte drengen feberen med sig hjem fra de store enge. Benene rystede under ham. Han forlangte at drikke, tømte en vandkrukke og var lige tørstig. Han ville ikke i seng, men ud igen. Da han slap bordets støtte, faldt han, så lang han var, og blev båret til sengs.

Niccolò Mercatales unge enke, monna Giovanna, sad og holdt sin drengs feberhede hånd i begge sine. Hun tørrede hans våde pande, fugtede med en svamp hans sviende hede læber og lyttede til hans hamrende hjerte. Han lå i dage og ville hverken spise eller drikke. Hun sad og hviskede kys og kærtegn og trøst over ham og søgte at lokke livet i ham til at svare ved at love ham alt, hvad han ønskede.

En gang slog han sine skinnende øjne op og sagde: "Min moder, hvis I skaffer mig Gentile Cavalcantis falk, tror jeg, at jeg straks bliver rask." Så faldt han atter i sin døs, og monna Giovanna sad og rugede over hans ønske. Sanseløst hviskede hun over hans øjne og øren: "Ja – ja – ja." I timer blev hun ved at love ham det, og da han atter så på hende, jublede hun: "Ja – min søn og mit hjerte, trøst dig og skynd dig at blive rask, jeg lover dig det!"

"Er det sandt, moder?"

"Ja, ja! i morgen tidlig skal jeg sende bud, i morgen tidlig skal jeg selv gå og hente den til dig."

Drengen smilede og faldt i søvn. Monna Giovanna rugede over udvej. Hun samlede alle sine smykker og rede penge og sendte et pålideligt bud til Gentile. Han måtte ikke sige, til hvem falken skulle købes, men blot byde kostbarhederne og

pengene. Der var over 5000 scudi. Buddet kom tilbage: Messer Gentile Cavalcanti, der boede som en stodder i en sammenfalden rønne, havde ikke værdiget smykkerne et blik, men blot sagt, at ikke for det tidobbelte var hans falk tilfals.

Monna Giovanna lukkede ikke sine øjne om natten. Tidligt på morgenen vågnede drengen og forlangte falken. Hun standsede brat sine tårer, tvang sig til at smile og hviskede: "Endnu ikke, min dreng. Se, solen er først ved at stå op. Og jeg kan ikke gå til messer Gentile, før han selv er oppe."

Hver følgende gang drengen kom til bevidsthed, var det for at spørge om det samme. Hun turde ikke længer møde hans blik. Hun lyttede ved døren og hørte Beritolas svar på hans spørgsmål: "Trøst dig, lille herre. – Nu er din moder her straks med Cavalcantis falk. – Vent nu kun et øjeblik. Vejen er så lang. – Trøst dig og vent dog, lille herre."

Tungere gang havde Giovanna aldrig gået. Hun syntes, angsten bar hende over jorden. Hendes fødder var som bly. Hun fløj som en fugl, der slæber en sten bundet til hver vinge. Hun kom lige så hurtigt til hans hus som tjeneren, der skulle melde hende. "Min søn dør!" tænkte hun for hvert skridt. "Mine tårer taler. Jeg behøver intet at sige. Mine tårer beder for mig."

Men da hun så Gentile komme frem i husets dør, var gråden af hendes blik, og tanken på drengens dødsleje borte med det samme. Dér kom han i sin fornemme bløde gang. Hun havde ikke set ham i mange, mange år. Det brune klæde om hans skønne skuldre var grønnet som af årenes mos. Han blev rødere end de vilde valmuer, som groede mod husets væg. Han blussede af glæde over endelig at turde hilse. Og han hilste. Han bøjede sig og blev stående foran hende i samme stilling som

den, hvori han første gang hilste hende, med hånden på sit hjerte.

"Vel mødt, Gentile," sagde hun og fortsatte: "Gid jeg kunne gengælde dig de tab, du har lidt for min skyld. Du har elsket mig højere, end jeg fortjente. Vil du – vil du i dag tillade mig at spise hos dig ved dit bord?"

"Madonna", svarede Gentile ydmygt, "aldrig har jeg lidt tab for Eders skyld, men derimod så meget godt, at hvis jeg nogensinde har formået noget, så er det sket ved Eders hjælp og ved den kærlighed, jeg har båret til Eder. Og dette Eders besøg gør mig langt rigere, end om det på ny blev givet mig at forøde alt, hvad jeg allerede tilforn har forødt. Thi nu er det en fattig vært, I kommer til."

Han viste hende høvisk gennem sit forfaldne hus og ud i sin lille urtegård, hvor den gamle bonde var gartner. Han bad hende tage til takke med dette ringe selskab, mens han selv gik ind for at lade dække bord.

Han fo'r gennem sine fattige stuer og lod bondekonen fremtage dækketøj. Dugen var hvid og skinnende. Men hvor stor hans armod var, forstod han først i dette øjeblik, da der intet var at sætte på bordet uden brød og ost og gammel uklar vin. Han sendte konen ud i haven at skære salat og grave fennikler op. Selv løb han ude af sig selv og lukkede op i alle gamle og halvglemte gemmer, som om fødevarer pludselig var at finde lig svamp på de dunkleste steder. Han tænkte kun på mad og mad. Han så for sig alle de bugnende borde, hvormed han i sin rigdoms dage havde trakteret sine venner til ære for den dame, hvem han nu ikke havde fugls føde at byde. Han

tænkte på duerne, de havde ladet ligge derude på engen, når falken…

Falken! Han fo'r gennem stuen og stødte til stangen, hvor den sad, så bjælden ringlede. Falken! Den sad på sin stang og sov uden hætte. Han greb den i sine hænder, følte på den, at den var fed, tænkte, at det var føde værdig en sådan dame, og drejede uden flere tanker halsen om på den. Da konen i det samme kom fra haven med favnen fuld af salat, kastede han hende fuglen i hovedet og befalede hende at plukke den hastigt og stege den omhyggeligt på spid.

Da Gentile førte sin gæst til bords, bredte han sin kappe på stenbænken, hvor hun skulle sidde. Han stod ved hendes side og bød hende først. Han havde ikke tanke for andet end at tjene hende. Hun var sulten og blev ved at spise for at udsætte sin bøn. Men endelig sagde hun:

"Gentile, ikke for den kærligheds skyld, du har båret til mig, men for dit ædle sinds skyld bønfalder jeg dig om livet for min søn. For uden din hjælp må han dø."

"Eders søn, Giovanna?" sagde Gentile, og hans hjerte bankede. "Kan jeg give Eders søn livet?"

"Ja, Gentile."

De så på hinanden og blev begge som dryppende blod.

"Jeg beder som moder for min eneste søn, Gentile. Du ville forstå mig, om du selv – –"

"Hvad kan *jeg* gøre for Eders søn, Giovanna?"

"Han er syg, Gentile. Han lever ikke, hvis du ikke hjælper ham."

"Hvormed, madonna?"

"Giv ham din falk."

Tårerne dryppede fra Gentiles øjne, så hun hørte deres fald på dugen. "Så stærkt sørger han over at skulle miste den," tænkte hun.

Men Gentile svarede:

"Siden det behagede Gud, madonna, at jeg skulle kaste min kærlighed på Eder, har jeg ofte sørget over min tunge og onde skæbne, men alt var for intet at regne mod den, som rammer mig nu, da I er kommet til mit fattige hus. I, som aldrig ville se til mig, da jeg var rig, beder mig nu om så ringe gave, at jeg må græde over ikke en gang at kunne give Eder den."

Han rejste sig, gik ud et øjeblik, kom igen og lagde falkens næb og gule kløer på hendes tallerken. Så bøjede han knæ for hende og rystede på hovedet.

Da græd Giovanna hedere, end da hun sad ved sin søns seng. Ikke da Beritola stod i døren og med sin stumme hulken sagde, at han var død, græd hun hedere.

Hun trykkede hans hoved til sit hjerte.

"Ligger Paradiset under dit hjerte? Hvorfra kommer du, Giovanna?"

"Gentile," hviskede hun, "jeg er kun fra staden med de skønne tårne."

[Motivet i sidste kapitel skyldes en novelle af Boccaccio.]

Om "Giovanna"

Forfatter: Sophus Michaëlis (1865-1932).
Org.udgave: *Sophus Michaëlis: Giovanna. En Historie fra Staden med de skønne Taarne.* Illustreret af J. Wilhjelm. Det nordiske Forlag (Bogforlaget: Ernst Bojesen). København og Kristiania, 1901.
Denne udgave er baseret på førsteudgaven.
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter maleri af Domenico di Tommaso Bigordi (1449-1494): *Portræt af Giovanna Tornabuoni* (1488).

ISBN 978-87-7628-174-8
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-397-2 (Ølstykke 2015).

© 2025 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk